

P.6

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

SBP
STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

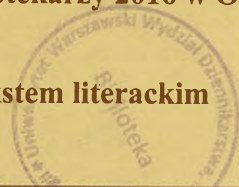
Pismo dla bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych

11/2016

MARTA KOSTECKA: EPALE. E-platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie

MAŁGORZATA CZAPALSKA: XI Forum Młodych Bibliotekarzy 2016 w Opolu ph. „W bibliotece wszystko gra” – z muzyką w tle

MONIKA SIMONJETZ: Od Nibylandii do Tutlandii. Z tekstem literackim w świat wartości

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

PRENUMERATA „PORADNIKA BIBLIOTEKARZA”

„Poradnik Bibliotekarza” dostępny jest w prenumeracie i w bezpośredniej sprzedaży w Biurze ZG SBP. Koszt prenumeraty w 2017 roku to **204 zł**. Zamówienia na czasopismo można składać w ciągu całego roku, od dowolnego numeru pisma:

- za pośrednictwem e-sklepu SBP, pod adresem: www.sbp.pl/prenumerata,
- telefonicznie pod numerem (22) 825 50 24 oraz (22) 608 28 26,
- faksem pod numerem (22) 825 50 24,
- e-mailem na adres: sprzedaz@sbp.pl,
- listownie na adres: Dział Sprzedaży SBP, al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa.

Przy zamówieniu większej liczby egzemplarzy proponujemy następujące rabaty:

- 2-6 egzemplarzy – **20%**,
- 7-9 egz. – **25%**,
- 10 i więcej egz. – **30%**.

Numery archiwalne (od 2010 roku) do nabycia pod adresem www.sbp.pl/sklep/bibliotekarz.

Numery archiwalne (do 2012 roku) dostępne są bezpłatnie w Archiwum Cyfrowym SBP www.sbp.pl/archiwumcyfrowe.

WAŻNE DLA AUTORÓW PUBLIKUJĄCYCH W „PORADNIKU BIBLIOTEKARZA”

Autorzy pragnący publikować swoje teksty w „Poradniku Bibliotekarzu” proszeni są o:

1. Przesyłanie tekstów w plikach w programie Word w formatach DOC lub RTF (odstęp 1,5 między wierszami), wykresy i tabele w programie Excel, a zdjęcia w formacie JPG w rozdzielczości 300 dpi na adres Wydawnictwa SBP (wydawnictwo@sbp.pl) lub bezpośrednio do redaktora naczelnego na adres: jchruscinska@gmail.com. Tekst i fotografie powinny być podpisane.
2. Dołączanie do przysyłanych materiałów danych niezbędnych do wypłacenia honorarium oraz odprowadzenia podatku od honorarium do urzędu skarbowego. W tym celu oprócz imienia i nazwiska należy podać:
 - datę i miejsce urodzenia,
 - imiona ojca i matki,
 - adres domowy,
 - telefon kontaktowy, e-mail,
 - PESEL,
 - NIP,
 - nazwę i adres właściwy dla autora ze względu na miejsce zamieszkania urzędu skarbowego,
 - numer konta osobistego w banku w celu przekazania honorarium.
3. Stopień lub tytuł naukowy oraz miejsce pracy i pełniona funkcja do umieszczenia w notce o autorze.
4. Oświadczenie Autora o wyrażeniu zgody na bezpłatne publikowanie danego tekstu w internecie w związku z digitalizacją „Poradnika Bibliotekarza”.

Na stronie internetowej „Poradnika Bibliotekarza” (www.poradnikbibliotekarza.pl) dostępne są dodatki tematyczne. Zapraszamy do lektury.

Poradnik **BIBLIOTEKARZA** nr 11 (798), 2016

W NUMERZE:

Strona redakcyjna

2 Artykuły z rekomendacją redakcji (*J. Ch.*)

PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE

Urszula Tobolska

4 Doświadczenia Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu w prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy

Marta Kostecka

9 EPALE. E-platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie

Monika Theus

11 Emerging Sources Citation Index (ESCI) – nowy indeks w bazie Web of Science szansą dla czasopism

RELACJE

Małgorzata Czapalska

14 XI Forum Młodych Bibliotekarzy 2016 w Opolu ph. „W bibliotece wszystko gra” – z muzyką w tle

KSIĄŻKA

Leksykon czasopism bibliotekarskich

Bogumila Celer

16 „Blżej Biblioteki” – pismo nie tylko dla bibliotekarzy Wielkopolski południowo-wschodniej

A. Matuszewska

19 Spotkanie z Elżbietą Cherezińską w Bibliotece Narodowej

Poznajemy nowe wydawnictwa

Bogdan Klukowski

19 „Widnokąg” z Piaseczna

Dorota Grabowska

21 Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO

Monika Simonjetz

22 Od Nibylandii do Tutlandii. Z tekstem literackim w świat wartości

Anna Buźniak

25 Czterdzieści lat minęło... Jubileusz 40-lecia Biblioteki Pedagogicznej w Błoniu

Karolina Doliba

26 Blisko 500 rybniczek deklamowało Szekspira

Nowe obiekty biblioteczne

Anna Krawczyk

28 Mediateka XXI wieku, czyli Tyska Książnica w nowym miejscu

FELIETONY

Ze Zwrotów

31 Pisane czasem sprawdza się (*Emeryk*)

Z WARSZTATU METODYKA

Materiały metodyczne

Wanda Matras-Mastalerz

32 W poszukiwaniu mądrości życia podróże do Krainy Bajkozofii. Program warsztatów dla młodzieży z elementami biblioterapii

WW – wiadomości, wydarzenia

29

Na okładce „PB”: Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach w nowym obiekcie

ARTYKUŁY Z REKOMENDACJĄ REDAKCJI

Na dworze deszczowo, ponuro, zimniej niż poprzednio, zatem dobry czas na bliższy kontakt z „Poradnikiem Bibliotekarza”. Tym razem polecam lekturę artykułów środowiskowych (zwłaszcza znakomicie napisany tekst Moniki Simonjetz o warsztatach zrealizowanych na podstawie książki Agnieszki Glinko *Tutlandia*) i metodycznych (interesujący tekst dr Wandy Matras nt.: *W poszukiwaniu mądrości życia*, w oparciu o który można realizować warsztaty dla młodzieży.

W numerze warto przeczytać:

▲ Od Nibylandii do Tutlandii. Z tekstem literackim w świat wartości str. 22

Ciekawa prezentacja warsztatów realizowanych w ramach regionalnego przedsięwzięcia w lubuskim pt. „Projekt Tutlandia – bawimy się w bibliotece”. W 14 placówkach województwa lubuskiego odbyło się 20 spotkań dzieci z Tutką i Tutkiem – bohaterami książki *Tutlandia*. Atrakcji było co niemiara. Każda biblioteka wyróżniała się oryginalnymi pomysłami. Oprócz lektury książki i jej interpretacji pojawiły się spacerzy, kino, zabawa w chowanego, skoki na trampolinie, itp. Mali czytelnicy na spotkaniach z autorką książki Agnieszką Ginko wykazywali się dobrą znajomością lektury, rzetelnym przygotowaniem do rozmowy z pisarzem, a bibliotekarze zadbali o odpowiedni wystrój sali, nawiązującej do książkowych ilustracji.

Monika Simonjetz bardzo plastycznie i emocjonalnie przedstawiła dorobek bibliotek uczestniczących w tym programie, czytając tekst Czytelnik współczesniczy w różnych sytuacjach życiowych rodzeństwa Tutki i Tutka.

▲ Blisko 500 rybniczian deklamowało Szekspira str. 26

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku słynie z interesujących pomysłów i znakomicie przygotowanych imprez, skupiających znaczną część mieszkańców. Tym razem artykuł dotyczy opisu zabawy w ramach Nocy Bibliotek pt. „Szekspir nocy letniej”. W klimat epoki elżbietańskiej wprowadziły stroje z XVI w., w które ubrani byli nie tylko aktorzy. Program był różnorodny: przedstawienie teatru „Niepokorni”, koncert muzyczny na harfę i obój, prelekcja nt. „Seks i przemoc w twórczości Szekspira”, kolorowanie gigantycznych szkieł, kiermasz u kupca weneckiego. Warto przeczytać ten materiał, podziwiając pomysł i wykonanie tegorocznej Nocy Bibliotek.

▲ Mediateka XXI wieku, czyli Tyska Książnica w nowym miejscu str. 29

Zaproszenie do zwiedzenia nowego budynku biblioteki przy ul. Piłsudskiego 16. Nowy obiekt mieści wypożyczalnię dla dorosłych, czytelną multimedialną, dział dziecięcy z bajkotką, dział muzyczny i książki mówionej, sale konferencyjne, pomieszczenia biurowe. Nowoczesny design placówki budzi zainteresowanie mieszkańców, co wyraża się w większej liczbie odwiedzających bibliotekę.

▲ W poszukiwaniu mądrości życia podróże do Krainy Bajkozofii. Program warsztatów dla młodzieży z elementami biblioterapii str. 32

Program wyróżniony Bonem Kultury Województwa Małopolskiego w roku 2015/2016, opracowany i realizowany przez dr Wandę Matras. Cele programu są bardzo bogate, pierwszy z nich (a jest ich 8) jest kształcenie umiejętności i kompetencji w zakresie odbioru wypowiedzi, analizy i interpretacji tekstów kultury oraz wykorzystanie zawartych w nich informacji. Są one realizowane w oparciu o 10 scenariuszy. 5 scenariuszy jest opublikowanych w „Poradniku Bibliotekarza”, pozostałe w „Bibliotece w Szkole”, „Biblioterapieucie”. Scenariusze mogą być realizowane w oparciu o bajki filozoficzne z różnych kultur, będące źródłem uniwersalnych praw moralnych. Są znakomitymi pomocami metodycznymi, które można wykorzystać w pracy biblioterapeutycznej z dziećmi i młodzieżą.

Ponadto w numerze: artykuły problemowe (kolejny tekst o sieciach współpracy i samokształceniu nauczycieli bibliotekarzy, a także nt. platformy na rzecz edukacji dorosłych w Europie i indeksu cytowań w bazie Web of Science), relacje (Forum Młodych Bibliotekarzy), prezentacja wydawnictw fachowych, oficyn edytorskich, czasopism zawodowych. Jak zwykle zapraszamy do lektury felietonu Emeryka.

Życzę udanej lektury

Jadwiga Chruścińska

Bob Dylan – poeta, kompozytor, bard – laureatem Literackiej Nagrody Nobla 2016

Bob Dylan, amerykański piosenkarz, kompozytor, autor tekstów, jeden z najważniejszych muzyków naszych czasów otrzymał literacką Nagrodę Nobla 2016 za „stworzenie nowej poetyckiej ekspresji, która wpisała się w wielką tradycję amerykańskiej pieśni”. „To wielki poeta, uosobienie tradycji, od 54 lat wymyśla siebie na nowo. Tworzy dla siebie nowe tożsamości” (czytamy w uzasadnieniu decyzji Szwedzkiej Akademii Nauk).

Więcej o laureacie Literackiej Nagrody Nobla w nr 12 „PB”.

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Ukazuje się od roku 1949

Rada Redakcyjna: Bogumiła Staniów (przewodnicząca), Andrzej Jagodziński, Piotr Jankowski, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Mirosława Majewska, Michał Rogoż, Renata Sowada, Michał Zajac.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” – e-mail: poradnikbibliotekarza@wp.pl; www.poradnikbibliotekarza.pl

Redaktor naczelna: Jadwiga CHRUSCIŃSKA tel. 0505-078-945; e-mail: jchruscinska@gmail.com

Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. 0600-505-662; e-mail: dgrabo@wp.pl

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96

Projekt graficzny okładki: Katarzyna STANNY, tel. 0602391675, e-mail: zinamonik@wp.pl

Honoraria autorskie: Małgorzata HOŁODOWICZ tel. (22) 608-28-23; e-mail: finanse@sbp.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania redakcyjnego i skracania tekstów

Autrzy zobowiązani są do przekazywania wraz z artykułem danych kontaktowych: adres, telefon, e-mail.

Współpracują z redakcją: Grażyna Biłska, Justyna Bzdziuch, Renata Ciesielska-Kruczek, Hanna Diduszko, Martyna Figiel, Tomasz Kasperczyk, Bogdan Klukowski, Jerzy Kondras, Dorota Skotnicka, Aleksander Trembowiecki, Ryszard Turkiewicz, Michał Zajac

Świat Książki Dziecięcej

Redaktor prowadzący: Ewa Gruda

Redakcja: Jadwiga Chruścińska, dr Dorota Grabowska, Elżbieta Matusiak

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel./fax (22) 827-52-96

Marta LACH – z-ca Dyrektora Biura ZG SBP ds. wydawnictw

tel. (22) 827-08-47, e-mail: m.lach@sbp.pl

Janusz NOWICKI – doradca ds. wydawniczych, e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

Konto SBP: Credit Agricole Bank Polska S.A. 46 1940 1076 3122 4176 0000 0000

Skład i lamowanie: Studio Kalamarnica Tomasz Odziemezyk. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. Nakład 2450 egz. ISSN 0032-4752. Indeks 369594

Doświadczenia Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu w prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy

W myśl obowiązującego zapisu prawnego¹ regulującego zasady działania bibliotek pedagogicznych, placówki te zobligowano do nowej formy pracy, którą jest „organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli (...) (ust. 2 pkt 4 rozporządzenia).

Sieci współpracy zdefiniowane w wymogach MEN są elementem zmodernizowanego systemu doskonalenia i wspomagania nauczycieli. Mają one na celu wymianę doświadczeń i poszerzanie ich kompetencji zawodowych. Warto pamiętać, że do zainicjowania sieci w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu doszło nie tylko na skutek konieczności wynikającej z zapisu prawnego. Duży wpływ na tę decyzję miały również dotychczasowe doświadczenia ze współpracy z nauczycielami bibliotekarzami – szkolenia, warsztaty, konferencje. Wspomaganie szkół i placówek edukacyjnych realizowane jest bowiem w placówce z powodzeniem już od wielu lat.

Aktywność i działanie pozostają w stałej symbiozie. Najlepiej uczymy się w praktyce, gdy jesteśmy aktywni. Dzięki działaniu jesteśmy w stanie przekształcać rzeczywistość. Stąd zrodziła się myśl, by zorganizowanej w DBP we Wrocławiu Sieci Współpracy i Samokształcenia Nauczycieli Bibliotekarzy nadać nazwę „Aktywność edukacyjna nauczycieli bibliotekarzy”. Zebrano 15-osobową

grupę nauczycieli bibliotekarzy, którzy wyrazili chęć przystąpienia do pracy w zespole. Do dyrektorów szkół wysłano informacje o założeniach pracy sieci i prośbę o pozwolenie na uczestnictwo chętnych nauczycieli w spotkaniach.

Podejmowane działania

Pracą sieci, powołanej na początku roku szkolnego 2015/2016, kieruje lider. Koordynowanie wymagało: przygotowania planu działania, rozpoznania potrzeb edukacyjnych jej członków, właściwego postawienia celów. Następnym działaniem było moderowanie spotkań (nadzór nad realizacją przyjętych celów, motywowanie członków sieci do współpracy).

Ważne jest stworzenie wirtualnej przestrzeni dla uczestników, dającej możliwość kontaktowania się pozastacjonarnego. Do obowiązków koordynatora należy również prowadzenie dokumentacji prac sieci współpracy i samokształcenia (sporządzanie rocznego sprawozdania) oraz promocja tych działań.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz. U. 2013, poz. 369).

W odniesieniu do omawianej sieci należy podkreślić znaczenie przygotowania planu działania. Na pierwszym spotkaniu, które odbyło się 20 października 2015 r., przeprowadzono diagnozę potrzeb edukacyjnych jej uczestników.

W ankiecie zaproponowano podanie zagadnień do realizacji. Najwięcej wskazań miały formy pracy biblioterapeutycznej oraz metody aktywizujące w pracy z uczniem. W kwestionariuszu pojawiły się też pytania dotyczące oczekiwań uczestników. Padły m.in. takie wypowiedzi: „oczekuję wymiany doświadczeń z innymi bibliotekarzami”, „zdobycie doświadczenia, poznanie metod pracy w innych placówkach” „wymiana doświadczeń, zdobycie nowych umiejętności”, „aktualizacja informacji zawodowych, pomoc w rozwiązywaniu problemów”.

Na podstawie diagnozy potrzeb i oczekiwań uczestników ustalono cele funkcjonowania sieci. Postawiono na: podnoszenie kompetencji zawodowych dzięki zdobywaniu nowej wiedzy i umiejętności oraz wymianę doświadczeń, przykłady „dobrych praktyk” edukacyjnych.

Dalsze działania sieci obejmowały:

1. **Integrację uczestników.** Na pierwszym spotkaniu miała miejsce prezentacja uczestniczek, które wyraziły chęć mówienia sobie po imieniu. Zapytano o ich udział w pracach sieci. W większości padały deklaracje o podzieleniu się ze współuczestnikami dobrymi praktykami, ale też poprowadzeniu części zajęć.
2. **Przedstawienie potrzeb, ustalenie celów działania zespołu.** Zaprezentowano ideę i zasady działania nowego modelu wspomagania nauczycieli oraz istotę tworzenia sieci nauczycieli. Ustalono cele działania powstałego zespołu nauczycieli bibliotekarzy.
3. **Uzgodnienie obszarów tematycznych poszczególnych zjazdów.** Opracowano szczegółowe tematy do realizacji w roku szkolnym 2015/2016: „Prawo autorskie”, „Elementy biblioterapii w pracy

z uczniem”, „Metody aktywizujące w pracy z uczniem”, „Wizyta w jednej z nowoczesnych bibliotek (np. akademickiej)”.

4. **Doprecyzowanie harmonogramu pracy zespołu.** Ważnym elementem było ustalenie z uczestnikami terminów kolejnych spotkań. Uzgodniono 4 terminy zjazdów – po dwa na każdy semestr: 20 października 2015 r., 1 grudnia 2015 r., 16 lutego 2016 r., 12 kwietnia 2016 r.
5. **Ustalenie formy aktywności uczestniczek pomiędzy spotkaniami.** Wybrano środowisko google+ (bezpłatną przestrzeń), dzięki któremu uczestnicy sieci otrzymali miejsce wymiany doświadczeń, informacji i uwag dotyczących pracy i tematyki sieci. Wszyscy uczestnicy mieli swobodny dostęp do poczty gmail (wspólne hasło). Tym samym zapewniono łatwy wgląd do umieszczanych tam materiałów zgodnych z realizowanymi tematami wypracowanymi w toku prac zespołu. Dzielono się tu własnymi zasobami w postaci scenariuszy, prezentacji itp. Umieszczano też zdjęcia wykonywane podczas spotkań. W skrzynce kontaktowej zamieszczano również informacje o planach i terminach kolejnych spotkań.

Podjęte działania podczas poszczególnych zjazdów

Opis przeprowadzonych warsztatów

1. Warsztaty „Prawo autorskie”

Pierwsze spotkanie sieci, w którym uczestniczyło 14 nauczycieli bibliotekarzy, odbyło się 20 października 2015 r. Duża część spotkania przeznaczona była na czynności organizacyjne i integracyjne.

Tematem wiodącym pierwszego spotkania było zagadnienie prawa autorskiego w szkole. Przedstawiła je Lidia Soszyńska – zaproszony ekspert, a jednocześnie nauczyciel bibliotekarz w DBP we Wrocławiu. Podczas spotkania uczestnicy poznali podstawowe pojęcia związane z prawem autorskim oraz warunki licencyjne CC. Chętnie włączyli się do

dyskusji i przedstawili własne doświadczenia w tym temacie.

2. Warsztaty „Biblioterapia w pracy nauczyciela bibliotekarza”

Drugie spotkanie sieci, w którym wzięło udział 13 osób, odbyło się 1 grudnia 2015 r. w DBP we Wrocławiu.

Motywytem głównym spotkania była „Biblioterapia w pracy nauczyciela bibliotekarza”. Koordynator sieci wprowadziła w zagadnienie, wyjaśniając krótko czym jest biblioterapia i jej zastosowanie. Podczas spotkania uczestnicy poznali formy i metody pracy biblioterapeutycznej. Omówiono metodykę pracy na zajęciach biblioterapeutycznych, techniki i środki oraz podręczny warsztat biblioterapeuty. Przedstawiono bogaty wykaz lektur przydatnych do wykorzystania na zajęciach z dziećmi i młodzieżą.

W trakcie spotkania uczestniczki zaprezentowały własne doświadczenia w pracy tą metodą. Przedstawiły zajęcia z uczniami, które prowadzą we własnych szkołach (w szkole podstawowej, gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej) wykorzystując elementy biblioterapii. Jedna z uczestniczek zaprezentowała wykorzystanie tej metody w bibliotece pedagogicznej. Spotkanie obfitowało w ciekawe treści (przedstawiano własne scenariusze, program biblioterapeutyczny i szereg innych ciekawych rozwiązań). Praktycznie pokazano, jak można wykorzystać metodę wizuali-

zacji w prowadzeniu zajęć z użyciem książki. Sporo czasu poświęcono na dyskusję.

3. Warsztaty „Metody aktywizujące w pracy nauczyciela bibliotekarza – praktyczne rozwiązania”

W dniu 16 lutego 2016 r. w DBP we Wrocławiu – w trzecim zjeździe uczestniczek sieci – wzięło udział 11 osób. Tematem zjazdu były „Metody aktywizujące w pracy z uczniem”. Koordynator sieci wprowadziła w zagadnienie, przedstawiając ideę nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod aktywnych. Zaproponowała realizację czterech bloków tematycznych i przedstawienie wybranych metod: integrujących grupę, planowania, organizowania i oceniania własnej nauki, powtórzeniowych i stosowania wiedzy w praktyce oraz rozwiązywania problemów w twórczy sposób.

Zajęcia składały się z wykładu oraz części praktyczno-warsztatowej. Niektóre z metod omówiono bardziej szczegółowo (jak np. metody mnemotechniczne). Zaletą spotkania był aktywny udział uczestniczek i poznanie niektórych metod od strony praktycznej (tworzenie map pamięci czy zastosowanie w praktyce analizy SWOT). Uczestniczki zaprezentowały własne doświadczenia w pracy z uczniami metodami aktywnymi. Przedstawiły, jak prowadzą zajęcia z uczniami w szkole podstawowej i ponadgimnazjalnej z wykorzystaniem m.in.: dramy i innych metod aktywizujących. Spotkanie było interesujące, wyzwoliło kreatywność uczestniczek i żywą dyskusję. Na koniec spotkania dokonano jego ewaluacji (zastosowano jedną z technik – kosza i walizeczki).

4. Spotkanie „Wspólna inicjatywa – wyjście do biblioteki uczelnianej”

W zjeździe uczestników sieci, który odbył się 12 kwietnia 2016 r., uczestniczyło 12 osób. Zrealizowano zaplanowane wcześniej wyjście do nowoczesnej biblioteki naukowej (jednej z wiodących we Wrocławiu). Wybrano bibliotekę uczelnianą Uniwersytetu Ekonomicznej

go. Korzystając z uprzejmości pracowników biblioteki uczestniczki mogły poznać funkcjonowanie nowoczesnej placówki bibliotecznej oraz pracę niektórych wydziałów.

Podsumowanie wyników pracy sieci

Na ostatnim spotkaniu podsumowano wspólną pracę zespołu samokształceniowego. Pytania zaproponowane w ankiecie ewaluacyjnej dotyczyły oceny realizacji celów pracy sieci, które założono gdy organizowano grupę. Zapytano, czy zostały spełnione oczekiwania. Uczestniczki wypowiedziały się na temat osiągniętych rezultatów. Padły m.in. takie odpowiedzi:

- „tak. Wiele działań innych nauczycieli bibliotekarzy można wykorzystać w swojej pracy, czerpać pomysły, inspiracje, udoskonalić swoje działania”,
- „forum doświadczeń, dobrych pomysłów, miłe spotkania w gronie życzliwych, uśmiechniętych, kreatywnych osób”,
- „zostały poruszone istotne tematy z zakresu pracy biblioteki szkolnej”,
- „urozmaicone spotkania, profesjonalnie przygotowane”,
- „miałam możliwość wysłuchania i podzielenia się dobrymi praktykami”,
- „spotkania były wartościowe, wiedza i doświadczenie uczestniczek wskazały wiele innowacji i dróg do rozwoju oraz prac dydaktyczno-wychowawczych na terenie własnych bibliotek”.

Uczestnicy dokonali bardzo wysokiej oceny pracy sieci. W zaproponowanej ankiecie ewaluacyjnej zapytano również o najbardziej istotne efekty. Podkreślono m.in.:

- „otrzymanie materiałów ze szkolenia”,
- „zdobywanie doświadczenia, konkretne przykłady uczestników z ich własnej praktyki”,
- „wiedza i radość z wykonywanej pracy każdej bibliotekarki, niezwykle zaangażowanie”,
- „przede wszystkim zaangażowanie w pracę, wspólna wymiana pomysłów na różne działania oraz serdeczność i miła współpraca”,
- „otrzymanie listy lektur umożliwiających samodzielne pogłębianie tematu”.

Zapytano też o aktywność indywidualną uczestniczek na poszczególnych spotkaniach. Najczęściej podkreślano:

- „poprowadziłam część zajęć na określony temat” oraz „podzieliłam się ze współuczestnikami dobrymi praktykami stosowanymi w placówce, w której pracuję”, ale pojawiła się też odpowiedź, że „pozostałam tylko otwarta na pomysły innych uczestników sieci”.

Wypracowane efekty podczas funkcjonowania sieci

Informacje zwrotne zawarte w ankiecie pozwoliły ustalić efekty:

1. Zmiany, jakie zaistniały w wyniku realizacji działań sieci to: podniesienie umiejętności zawodowych, pogłębienie doświadczenia zawodowego i możliwość wykorzystania uzyskanej wiedzy w praktyce.

2. Na spotkaniach uczestniczki otrzymały wiedzę teoretyczną na zaproponowane na początku pracy sieci zagadnienia: prawo autorskie, biblioterapia i metody aktywne w pracy z uczniami.

3. Dzięki warsztatowej formie zajęć uczestniczki mogły też nabyć umiejętności praktyczne.

4. To również kształtowanie postaw umożliwiających radzenie sobie z różnymi sytuacjami zawodowymi, jak np. zastosowanie przez jedną z uczestniczek sieci metody wizualizacji, poznanej podczas zajęć zespołu, w trudnym momencie dla uczniów – ale i całej społeczności szkolnej – śmierci ukochanego nauczyciela. Potrafiła w sposób jak najbardziej delikatny rozmawiać z uczniami o tym fakcie, z wykorzystaniem właśnie metody wizualizacji.

5. Wiele pomysłów proponowanych przez uczestników miało charakter uniwersalny i mogą być one wykorzystane na różnych zajęciach, m.in.: zaproponowana autorska lekcja o szczęściu, przygotowana z okazji Mię-

dzynarodowego Dnia Szczęścia (20 marca), konkursy czytelnicze pt. „Varia książkowe”, propozycja quizu językowego „Znaszli to... słowo”, „Uwierz w siebie” – zajęcia edukacyjne z elementami biblioterapii, savoir-vivre na co dzień, praca z najmłodszymi metodą dramy, zastosowanie metody wizualizacji z uczniami i wiele innych.

6. Rezultatem jest też upowszechnianie działań pracy sieci. Jej działania były promowane na stronie WWW biblioteki (www.dbp.wroc.pl). Ponadto w planach było napisanie artykułu do „Poradnika Bibliotekarza” i notatki na stronę serwisu Biblioteki Szkolne Online.

7. Uczestnicy otrzymali (jako tzw. twardy rezultat) zaświadczenia o uczestnictwie w działalności sieci samokształceniowej.

8. Dokumentem potwierdzającym pracę sieci współpracy było sporządzenie sprawozdania z funkcjonowania sieci w roku szkolnym 2015/2016.

Wnioski. Rekomendacje pracy sieci

Dzięki dobrze ustalonym celom osiągnięto wysoką jakość zorganizowanego wspomaganie.

1. Tematy realizowane w toku trwania prac sieci w roku szkolnym 2015/2016 okazały się trafnie dobrane do potrzeb i zainteresowań jej uczestników. Działania prowadzono zgodnie z ustalonym na początku harmonogramem, co pozwoliło na realizowanie zamierzeń koordynatora, ale również przygotowanie i zaangażowanie się samych uczestników.

2. Sprzężone cele współpracujących ze sobą nauczycieli umożliwiły dzielenie się swoją wiedzą i umiejętnościami. Czas trwania zjazdów (ok. 3,5 do 4 godzin) był wystarczający na zaangażowanie się oraz wyzwolenie ciekawych inspiracji twórczych poszczególnych członków sieci. Nauczyciele chętnie wykonywali wyznaczone zadania, podawali przykłady z własnej praktyki, na-

bywali nową wiedzę i umiejętności od innych współuczestniczek sieci. Zjazdy były okazją do poszukiwania sposobów radzenia sobie z trudnościami we własnej pracy zawodowej. Uczestniczki przynosiły sprawdzone rozwiązania do swojego miejsca pracy.

3. Każda z uczestniczek zyskała wiele cennych możliwości rozwoju zawodowego, a koordynator przekonanie o słuszności funkcjonowania sieci. Okazało się, że spotkania zdecydowanie wykroczyły poza obszar edukacyjny. Uczestniczki chętnie współpracowały ze sobą poza zjazdami sieci, zaprzyjaźniły się. Dzięki kontaktom mogły wspierać się wzajemnie w wielu zawodowych kwestiach, inicjując nowe przedsięwzięcia. Znamiennym przykładem było zaproszenie uczniów z teatryku szkolnego działającego w placówce wrocławskiej do występów w Teatrze Zdrojowym – Centrum Kultury i Promocji w Polanicy-Zdrój.

4. Frekwencja uczestników sieci była zadowalająca. W grupie uczestniczyły też osoby spoza woj. dolnośląskiego. Okazało się, że dość długa droga przyjazdu do placówki we Wrocławiu, nie jest bynajmniej przeszkodą.

Jedynie w pojedynczych przypadkach dyrektorzy placówek nie zawsze byli skłonni zwalniać swoich nauczycieli na czas trwania zjazdu. Byłoby miło, gdyby dyrektorzy szkół traktowali współpracę z biblioteką pedagogiczną, jako szansę na rozwój nauczycieli i pozwalali im na korzystanie z tej formy doskonalenia, rzutującą przecież na rozwój pracy całej szkoły.

5. Realizacja oczekiwań uczestników sieci spowodowała rozszerzenie oferty edukacyjnej DBP we Wrocławiu i zwiększyła jej atrakcyjność.

6. Na przedostatnim spotkaniu, ze strony samych uczestniczek sieci, padła ważna propozycja o kontynuowaniu prac sieci w przyszłym roku szkolnym 2016/2017. Okazało się, że uczestniczki były zadowolone z tej dobrej (ich zdaniem) formy podnoszenia kwa-

lifikacji zawodowych, widziały (wyraźnie to podkreślały) w spotkaniach szansę na integrację środowiska bibliotekarskiego.

Zaplanowanie zagadnień do realizacji w kolejnym roku

Nauczyciele bibliotekarze sprecyzowali tematy, nad którymi chcieliby pracować w przyszłym roku: **zastosowanie wybranych narzędzi TIK w edukacji czytelniczej i medialnej. Najbardziej ogólnym celem miałyby być podnoszenie umiejętności stosowania wybranych narzędzi TIK w pracy własnej nauczyciela i na rzecz placówki, w której jest on zatrudniony.** Wstępnie określono zakres tematyczny sieci, który być może będzie zaproponowany w roku kolejnym.

Krótką refleksją zamiast zakończenia

Praca zespołu przedmiotowego nauczycieli, jaką z pewnością jest sieć współpracy, to dzielenie się pomysłami zawodowymi

i spostrzeżeniami. Ułatwia to opieka koordynatora, który nawiązuje kontakty, utrzymuje pozytywne relacje między uczestnikami sieci dla wzajemnego wspierania się w sferze zawodowej.

Niejednokrotnie biblioteki w szkołach działają w zbliżonych warunkach, borykają się z podobnymi wyzwaniami, a nauczyciele bibliotekarze nie mają zbyt wielu możliwości do wymiany doświadczeń. W przypadku działań sieci taka okazja się nadarza. Nauczyciele bibliotekarze pracując w sieci poznają nowe interesujące narzędzia, a nawiązane kontakty uruchamiają w nich aktywność zawodową. Wykorzystanie tego potencjału i możliwości, jakie kryje w sobie grupa, jest nie do przecenienia.

Bardzo dziękuję wszystkim uczestniczkom sieci za wzajemną współpracę, zaufanie i zaangażowanie. To, że się udało, jest wynikiem chęci współpracy całej grupy. Liczę, że kolejne potencjalne spotkania będą źródłem dalszych inspiracji zawodowych dla kolejnych, być może, uczestników sieci.

I jeszcze jedna uwaga. Zaproponowana oferta wspomagania szkół i placówek oświatowych Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu wpisuje się doskonale w wymagania państwa wobec szkół i placówek.

URSZULA TOBOLSKA

koordynator sieci współpracy i samokształcenia
nauczycieli bibliotekarzy
Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu

EPALE. E-platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie

Dla kogo?

Pracujesz w bibliotece i zajmujesz się edukacją dorosłych? Zatem ten artykuł jest dla

Ciebie. W bibliotekach różnych typów mamy do czynienia z bardziej lub mniej formalną edukacją dorosłych. Pominąwszy podstawową funkcję biblioteki jako źródła materiałów

wspierających uczenie się na każdym etapie, pracujemy z dorosłymi, młodymi ludźmi w bibliotekach nie tylko naukowych, ale i publicznych. W bibliotekach pedagogicznych mamy kontakt z nauczycielami, a w publicznych z dziećmi, dorosłymi i seniorami. Często nie tylko biernie wspieramy ich procesy edukacyjne, ale angażujemy się czynnie realizując rozmaite kursy i szkolenia dla tych grup wiekowych. Nie zawsze jest to łatwe, wymaga odpowiedniej wiedzy i wsparcia. Właśnie tego można szukać na platformie internetowej EPALE.

Co to jest?

EPALE, elektroniczna platforma na rzecz uczenia się dorosłych przeznaczona dla wszystkich osób zajmujących się tą tematyką, została uruchomiona w październiku 2014 r. Jest to platforma ogólnoeuropejska i wielojęzyczna. Jej polskojęzyczną wersję można znaleźć pod adresem: <https://ec.europa.eu/epale/pl/home-page>, zaś anglojęzyczną pod adresem: ec.europa.eu/epale. W języku polskim prowadzony jest też profil na Facebooku <https://www.facebook.com/epalepolska>. EPALE jest finansowane przez Komisję Europejską w ramach programu Erasmus+, sektor Edukacja dorosłych. Platforma jest bezpłatna i ogólnodostępna. Jej tematyka to szeroko rozumiana edukacja dorosłych – niezawodowa oraz zawodowa, formalna, pozaformalna, nieformalna. Platforma powstała w celu wspierania rozwoju i integracji kadry edukacji dorosłych w całej Europie.

Adresaci platformy

Adresatami EPALE są osoby zajmujące się tematyką uczenia się dorosłych:

- edukatorzy, szkoleniowcy, nauczyciele osób dorosłych;
- decydenci w obszarze edukacji dorosłych, w tym samorządy;
- pracownicy i wolontariusze organizacji pozarządowych aktywnych w obszarze edukacji dorosłych;
- pracownicy instytucji kultury, w tym bibliotek i muzeów;

- osoby wspierające rozwój kompetencji potrzebnych na rynku pracy, w tym doradcy zawodowi, pracownicy urzędów pracy, pracodawcy;
- andragodzy;
- dziennikarze zajmujący się obszarem edukacji dorosłych.

Platforma zakłada między tymi osobami wymianę treści związanych z uczeniem się dorosłych, m.in. w formie wiadomości, wpisów na blogach, materiałów, wydarzeń i kursów, które umożliwią podnoszenie jakości uczenia się dorosłych w Europie.

Korzystający z platformy mogą nawiązywać kontakty z kolegami po fachu z całej Europy, komunikować się ze swoimi instytucjami lustrzanymi. Można też wyszukiwać projekty i kontaktować się z profesjonalistami za pomocą funkcji wyszukiwania partnerów w repozytorium.

Zawartość EPALE

Platforma oferuje, m.in.:

- przegląd aktualności z obszaru kształcenia się dorosłych;
- możliwość wyszukiwania partnerów wśród siostrzanych instytucji. Korzystanie z tej opcji wymaga założenia konta na platformie;
- blog – na którym można znaleźć najnowsze wieści ze świata edukacji dorosłych; wpisy dodawać mogą wszyscy zarejestrowani użytkownicy;
- kalendarium wydarzeń dotyczących uczenia się dorosłych, konferencji i szkoleń;
- repozytorium tekstów – biblioteka materiałów poświęconych edukacji dorosłych.

W przypadku bloga warto zwrócić uwagę na organizowane raz w miesiącu tygodnie tematyczne, podczas których publikowane są artykuły przekierowujące do ogromnej ilości materiałów poświęconych danej tematyce. Do tej pory były to m.in.:

- edukacja w więzieniach,
- sztuka i kultura w edukacji,

- Międzynarodowy Dzień Kobiet,
- edukacja migrantów,
- świadomość finansowa,
- projekty i partnerstwa,
- uczenie się w miejscu pracy.

Bardzo wartościowe są również aktualności oraz ogromna biblioteka materiałów, także w języku polskim.

Strona jest prowadzona w wielu językach europejskich. Teksty obcojęzyczne są sukcesywnie tłumaczone, jednak trzeba mieć świadomość, że pełne korzystanie z wpisów niepolskojęzycznych wymaga jednak znajomości języka angielskiego – oferty poszukiwanych partnerów są często tworzone w tym popularnym języku.

Spoleczność

Samo przeglądanie platformy nie wymaga logowania, ale założenie konta umożliwia w pełni wykorzystanie jej możliwości.

EPALE to zaangażowani w jej powstawanie ludzie. Dlatego jej wartość będzie tym większa, im więcej specjalistów do niej dołączy, by wspólnie tworzyć jej zawartość merytoryczną.

Bez logowania mamy dostęp tylko do podglądu publikowanych treści, dlatego warto założyć konto w serwisie. Dzięki temu zysku-

jemy możliwość komentowania treści oraz nawiązywania kontaktów i wyszukiwania partnerów do projektów, a także samodzielnego zamieszczania wydarzeń w kalendarzu, materiałów w bibliotece i wpisów na blogu.

Kalendarz to dobre narzędzie do promocji wydarzeń z zakresu edukacji dorosłych, jeśli takie organizujemy, z kolei bibliotekę i blog można wykorzystać do selfpublishingu w tej tematyce.

Podsumowanie

EPALE to platforma stosunkowo nowa, ale już bogata w treści i stale rozwijająca się. Myślę, że warto dodać ją do zakładek w przeglądarce internetowej do porannej prasówki branżowej. Warto z niej korzystać nie tylko biernie, ale założyć konto, które daje szeroki dostęp do oferowanych treści. Z całą pewnością jest to obowiązkowa pozycja dla osób pragnących uczestniczyć w programie ERASMUS+, czy też wyszukać partnerów do projektów międzynarodowych. Ja z EPALE korzystam regularnie i z pewnością będę śledzić rozwój platformy. Nie ukrywam, że najbardziej liczę na rozwój jej polskiej społeczności. Mam nadzieję, że do niej dołączycie.

MARTA KOSTECKA

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie

Emerging Sources Citation Index (ESCI) – nowy indeks w bazie Web of Science szansą dla czasopism

Pierwsze indeksy cytowań zostały stworzone przez Institute of Scientific Information (ISI) zwany popularnie Instytutem Filadelfijskim (aktualnie część Thomson Reuters

Corporation, z siedzibą w Filadelfii). Pierwowzorem indeksów był „Indeks odsyłaczy prawodawstwa federalnego Sheparda” (Shepard’s Index), a pomysłodawcą i inspiratorem

zastosowania podobnego indeksu w publikacjach naukowych był dr. Garfield. Pierwszy indeks cytowań ISI – Science Citation Index (SCI) ukazał się w 1961 r. i zawierał prace opublikowane w latach 1959-60 z zakresu nauk przyrodniczych, biomedycyny i techniki. Od 1963 r. Indeks SCI zaczął ukazywać się regularnie, a wachlarz dziedzin indeksowanych rozszerzał się – w 1973 r. powstał indeks dla nauk społecznych – Social Science Citation Index (SSCI) a w 1978 r. dla nauk humanistycznych i sztuki – Arts & Humanities Citation Index (A&HCI). W końcu lat 90. XX w., indeksy ISI zostały udostępnione na platformie Web of Knowledge, obecnie są dostępne w bazie Web of Science. W Web of Science Core Collection znajdują się następujące indeksy:

- Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED),
- Social Sciences Citation Index (SSCI),
- Arts & Humanities Citation Index (A&HCI),
- Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S),
- Conference Proceedings Citation Index-Social Science & Humanities (CPCI-SSH) Book Citation Index – Science (BKCI-S),
- Book Citation Index – Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH).

Od listopada 2015 r. Thomson Reuters uruchomił nowy indeks – Emerging Sources Citation Index (ESCI) – który ma rozszerzyć zasób Web of Science CC o publikacje regionalne oraz publikacje z zakresu nowych, tzw. wschodzących pól badawczych. Czasopisma, które znajdują się w ESCI będą obserwowane przez Thomson Reuters i poddawane selekcji.

Jaką drogę przechodzi czasopismo, aby trafić do ESCI?

Czasopismo musi przejść proces ewaluacji. Wydawca czasopisma zwraca się do Thomson Reuters z prośbą o ocenę czasopisma i przekazuje treści czasopisma. Zawartość czasopisma jest poddana ocenie wg następujących

kryteriów (tzw. minimalne kryteria pierwszego poziomu w ocenie czasopism Thomson Reuters):

- badania zweryfikowane w procesie recenzji,
- wartość merytoryczna (badania w obszarze zainteresowań środowiska naukowego),
- etyczne praktyki wydawnicze,
- metadane w języku angielskim,
- zawartość dostępna w formie elektronicznej PDF lub XML.

Zasób ESCI to 1500 tytułów, indeks cały czas się rozrasta – co tydzień dodawane są nowe tytuły, do końca 2017 r. lista czasopism ma osiągnąć 5 tys. tytułów. Zasób ESCI jest multidyscyplinarny – w momencie wprowadzenia ESCI 40% stanowiły czasopisma z nauk ścisłych, 40% z nauk społecznych i 20% z nauk humanistycznych, 46% wszystkich tytułów było dostępnych w Open Access. Czasopisma w ESCI nie wchodzi do „Journal Citation Reports” – cytowania nie są uwzględniane w obliczeniach IF, czasopisma nie otrzymują IF.

ESCI posiada jednak pozostałe funkcje takie same jak inne edycje WoS CC, a treść czasopism jest indeksowana „od okładki do okładki” (ang. *cover-to-cover indexing*).

Analiza zawartości

W maju 2016 r. w ESCI było indeksowanych 46 tytułów polskich czasopism. Wśród tytułów przeważają czasopisma z nauk ścisłych i medycznych.

Analiza bibliometryczna z dnia 14.06.2016 r. wykazała obecność polskich autorów w publikacjach indeksowanych w ESCI.

Wyszukiwanie za 2015 r. wykazuje 1257 publikacji, w tym następujące typy dokumentów:

artykuły	recenzje	noty redakcyjne	listy	recenzje książek
1120	71	39	14	12

Najwięcej publikacji pochodzi z dziedzin:

technika	matematyka	biznes i ekonomia	medycyna	geografia
168	77	76	48	45

Najwięcej publikacji zarejestrowano w języku angielskim – 954, w języku polskim – 274. Z indeksowanych prac 448 zostało opublikowanych w trybie Open Access.

Zgłaszanie czasopism i poddanie ocenie przez Thomson Reuters w celu włączenia do ESCI daje możliwość wykrycia potencjału periodyków, w tym – co ważne – czasopism

regionalnych. Pozytywna ocena i indeksowanie czasopisma w ESCI daje szansę na późniejsze włączenie czasopism do SCIE, SSCI lub AHCI. Jeżeli czasopismo nie przejdzie pozytywnie pierwszej oceny, będzie dalej obserwowane przez Thomson Reuters i może zostać poddane ponownej ewaluacji. Nowy indeks cytowań – Emerging Sources Citation Index (ESCI) stanowi szansę na zaistnienie w jednej z najważniejszych dla świata nauki bazie danych – Web of Science.

MONIKA THEUS

Biblioteka Uniwersytecka UAM w Poznaniu

Książki biblioteczne

POD NAJLEPSZĄ OCHRONĄ...!

- ▶ Dedykowany włoski system do okładania książek, czasopism, etc.
- ▶ Idealne dopasowanie okładki do każdego egzemplarza
- ▶ Szybkość i wygoda obsługi
- ▶ Łatwość wymiany okładki na nową
- ▶ Najwyższa jakość materiału okładki (LDPE)
- ▶ Doskonały stosunek jakości do ceny
- ▶ Dedykowane pakiety startowe: urządzenie + okładki

**zaufali
nam:**

MBP w Żyrardowie,
MBP w Ostrowcu Świętokrzyskim,
Biblioteka WAT,
Biblioteka ZUT i wielu innych.

Organizujemy
bezpłatne prezentacje
na terenie bibliotek!

kontakt:

Mirosław Bugała
Tel. 695 625678
miroslaw.bugala@colibrisystem.pl
www.biblioteka.colibrisystem.pl

XI Forum Młodych Bibliotekarzy 2016 w Opolu ph. „W bibliotece wszystko gra” – z muzyką w tle

Forum Młodych Bibliotekarzy jest ogólnokrajowym przedsięwzięciem, a zarazem cyklicznym spotkaniem młodych bibliotekarzy z całej Polski. Poprzez swój wieloaspektowy charakter daje okazję do wymiany doświadczeń, rozwijania wiedzy oraz umiejętności potrzebnych w tym zawodzie.

W Forum Młodych Bibliotekarzy uczestniczyłam po raz pierwszy i nie zawiodłam się. Zachwyty koleżanek i kolegów, uczestniczących w poprzednich Forach, nie były przesadzone. Jak wszyscy uczestnicy tego wydarzenia, podczas licznych wykładów i warsztatów przygotowanych przez bibliotekarzy oraz specjalistów z innych dziedzin, miałam możliwość poszerzenia swoich kompetencji oraz zainteresowań wykorzystywanych w codziennej pracy z czytelnikami i użytkownikami przestrzeni bibliotecznej. Gospodarzem tegorocznej edycji Forum było miasto Opole.

Kolejne, XI Forum Młodych Bibliotekarzy, odbyło się w dniach 15-16 września w Studenckim Centrum Kultury Uniwersytetu Opolskiego pod hasłem „W bibliotece wszystko gra”. Inicjatorzy i sponsorzy przedsięwzięcia zorganizowali dwa dni wypełnione interesującymi referatami i ciekawymi warsztatami.

W obradach Forum uczestniczyli reprezentanci wielu środowisk naukowych. Swoimi doświadczeniami podzielili się delegaci m.in. Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gliwicach, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury czy Centrum Współpracy Polska – Chiny Instytutu Konfucjusza w Opolu.

Po wielu miesiącach przygotowań owocem był bogaty program, który obejmował cztery sesje. W związku z kojarzeniem Opola z historią i tradycją polskiej piosenki, oprawa, jak i tło Forum zdominowane były przez zagadnienia kojarzone z muzyką. Panel poświęcony kwestiom związanym

z pracą bibliotekarza, jej specyfiką oraz naszym indywidualnym doświadczeniem otrzymał przydomek wirtuozi. Czas poświęcony elementom, które wykorzystujemy w pracy bibliotekarza został nazwany instrumentami. Melomani, to użytkownicy, a trendy to nowatorskie rozwiązania w bibliotekarstwie.

Uroczysta inauguracja Forum Młodych Bibliotekarzy odbyła się w Studenckim Centrum Kultury Uniwersytetu Opolskiego. Wiceprzewodniczącą Zarządu Głównego SBP Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska oraz przewodniczącą Zarządu Okręgu w Opolu Elżbieta Kampa, przywitały wszystkich gości. Następnie przyszedł czas na wręczenie nagród laureatom konkursów organizowanych przez SBP. W pierwszej kolejności odznaczono zwycięzców Konkursu na najciekawsze wydarzenie organizowane w ramach Tygodnia Bibliotek 2016 r. W tej kategorii uhonorowani zostali: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim, Miejska Biblioteka Publiczna im. Melchiora Wańkowicza w Stalowej Woli, Miejska Biblioteka Publiczna w Legionowie. Przyznano również Nagrodę Naukową SBP im. A. Łysakowskiego w kategoriach: praca o charakterze teoretycznym, metodologicznymi i źródłowym, praca dokumentacyjno-informacyjna, podręczniki akademickie, praca praktyczno-wdrożeniowa.

Bibliotekarzem Roku 2016 została Marta Kryś z Okręgu Śląskiego.

Przewodniczącą ZG SBP w Warszawie Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska przedstawiła cele i wizje SBP oraz zadania na przyszłość.

Część inauguracyjną Forum zamknęła prezentacja produktów i usług sponsorów, przedstawiciela firmy MOL Sp. z o.o. i przedstawiciela naukowego PWN S.A.

Wykład otwarcia „O czytaniu...” wygłosiła, krytyczka literacka Justyna Sobolewska.

Wreszcie przyszedł czas na właściwą część obrad Forum, czyli referaty uczestników. Należało podjąć decyzję „co wybrać”? Czy blok referatów o promocji biblioteki, czy może warsztat poświęcony drugiemu życiu książki. Żałowałam, że nie mogłam wziąć udziału we wszystkich zaplanowanych spotkaniach. Po namyśle wybrałam jednak wysłuchanie serii referatów.

Jak udowodniali prelegenci Forum, rzeczywistość „w bibliotekach wszystko gra”, uzupełnia się i przenika, jak w muzyce. Uczestnicy spotkania poruszali tematy związane z warszatem pracy bibliotekarza, indywidualnym doświadczeniem, z tym co stanowi treść działalności bibliotek i ośrodków naukowych. Niezwykle interesującym i ciekawym ze względu na wykorzystanie niekonwencjonalnych sposobów promocji biblioteki, okazał się referat Anny Latta-Pisarek „Czy bibliotekarz może pracować na siłowni”. Prelegentka wnikliwie przedstawiła działalność biblioteki uniwersalnej, działającej w galerii handlowej. Niezwykle ciekawy był też referat z drugiego dnia Forum, przedstawicielki Biblioteki Gliwickiej, Marty Kryś. Przekonała ona słuchaczy, że „każdy może zagrać w bibliotece”. Podzieliła się z forumowiczami doświadczeniem z przeprowadzonej w Bibliotece akcji Międzynarodowego Dnia Gier. Był to dla mnie przykład świetnej prezentacji i doskonałego kontaktu ze słuchaczami. Dynamiczny i konkretny referat, skoncentrowany na przekazaniu wiedzy i doświadczeń osoby, która jest świetnie obeznana z tematem.

Równie frapujący okazał się referat „Otwarte zasoby w pracy bibliotekarza – grafika, muzyka, multimedia”. Obecnie postęp technologiczny i wykorzystanie e-mediów w bibliotekarstwie ma ogromne znaczenie dla rozwoju tej dziedziny, dlatego tak uzasadnione było podjęcie tej problematyki. W skondensowany sposób Magdalena Rusnok opracowała listę legalnych źródeł zasobów: grafiki, muzyki, multimediów. Kolejny dobrze skonstruowany referat i przydatne szkolenie dla bibliotekarzy, którzy przygotowują materiały promocyjne dla biblioteki i chcą poznać ich legalne źródła.

W panelu dotyczącym czytelnictwa, Ewelina Konopczyńska-Tota referowała pozycję książki i diarystyki w getcie żydowskim okręgu warszaw-

skiego. Wykład był bardzo urozmaicony i przemysłany. Wysłuchałam go z zapartym tchem.

Urozmaicenie tematyczne i mnogość zagadnień związanych z problematyką bibliotek nie znużyły mnie w żadnym stopniu. Przydatność omawianych tematów była ogromna. Wprawdzie wcześniej spotkałam się z pozytywnymi opiniami o Forum, ale to czego doświadczyłam przeszło moje najśmielsze oczekiwania. Teoria połączona z praktyką zrobiły na mnie niesamowite wrażenie i zapadły w pamięć.

Po wysłuchaniu wystąpień przewidzianych w trakcie obrad, przyszedł czas na atrakcje kulturalowe. Ogromną niespodzianką i zaskoczeniem dla forumowiczów okazała się możliwość zwiedzania Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu. Kolacja na dachu Muzeum w asyście zespołu „Poprzytula” była nie mniej zaskakującą kulminacją obrad Forum oraz idealną okazją do odnowienia starych znajomości i nawiązania nowych.

Forum Młodych Bibliotekarzy było inspirującym przedsięwzięciem, przesyconym pozytywną energią i prezentacją wielu pomysłów. Poprowadzone zostało z profesjonalną znajomością tematyki bibliotekarstwa i bibliotek. Jestem pod wrażeniem jakości i poziomu merytorycznego Forum Młodych Bibliotekarzy oraz wspaniałego sposobu przekazywania wiedzy i doświadczeń przez prelegentów. Z niecierpliwością i nieskrywaną ciekawością czekam na kolejne.

MALGORZATA CZAPALSKA

Główna Biblioteka Pracy i Zabezpieczenia Społecznego
w Warszawie

Leksykon czasopism bibliotekarskich

„Blżej Biblioteki” – pismo nie tylko dla bibliotekarzy Wielkopolski południowo-wschodniej

Geneza i założenia

W 2015 r. ukazał się piąty numer czasopisma „Blżej Biblioteki”, półrocznika, którego wydawcą jest PBP Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu. Tradycje wydawania w Kaliszu czasopisma bibliotecznego sięgają lat 1976-1979, wtedy to ówczesna Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kaliszu publikowała „Bibliotekarza Kaliskiego”. Pismo ukazywało się w formie poradnika informacyjno-metodycznego. Kwartalnik zawierał: artykuły metodyczno-instrukcyjne, zestawienia bibliograficzne, przegląd literacki o regionie oraz kronikę wydarzeń. Szata graficzna prezentowała się stosunkowo skromnie. Pismo było wydawane techniką maszynopisu powielanego. Kaliski periodyk był w tym okresie wydawany do użytku służbowego. Co oczywiste, pismo nie posiadało wtedy także numeru ISSN. Jego redaktorem naczelnym był Ryszard Bieniecki.

Po kilkudziesięciu latach postanowiono wrócić do idei regionalnego czasopisma. Pomysł wydawania pisma zrodził się wobec odczuwalnej potrzeby integracji bibliotekarzy regionu. Zebranie założycielskie pisma „Blżej Biblioteki” odbyło się 8 listopada 2012 r. w Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu. Wzięło w nim udział 10 osób z różnych bibliotek Kalisza i regionu. Wszyscy wyrazili gotowość społecznego działania na rzecz środowiska zawodowego. Na spotkaniu określono główne cele projektu:

- integracja środowiska zawodowego (szeroka współpraca),
- dostarczanie bibliotekarzom ważnych informacji, wymiana doświadczeń, promocja bibliotek i regionu.

Wybrano redakcję w składzie: redaktor naczelny – Bogumiła Celer (PBP Książnica Pedagogicz-

na im. A. Parczewskiego w Kaliszu), sekretarz redakcji – Anna Wojtyńska (PBP Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu), zespół redakcyjny – Maria Kubacka-Gorwecka (Miejska Biblioteka Publiczna im. A. Asnyka w Kaliszu), Monika Sobczak-Waliś (Miejska Biblioteka Publiczna im. A. Asnyka w Kaliszu), Małgorzata Judasz (Gminna Biblioteka Publiczna im. Braci Gillerów w Opatówku), Henryka Karolewska (PBP Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu), Bogusława Nowicka (Biblioteka Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Kaliszu), Jerzy Wasilkowski (PBP Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu).

W radzie redakcyjnej zasiedli: prof. dr hab. Ewa Andrysiak (wicedyrektor PBP Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu), Adam Borowiak (dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. A. Asnyka w Kaliszu), Jadwiga Stasiak-Miluśka (Gminna Biblioteka Publiczna im. Braci Gillerów w Opatówku), prof. dr hab. Krzysztof Walczak (dyrektor PBP Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu).

Podczas spotkania uzgodniono, że czasopismo będzie miało formułę otwartą – wszystkie pomysły płynące ze środowiska bibliotekarzy będą rozważane. Czasopismo nie jest przedsięwzięciem dochodowym, opiera się na pracy społecznej redakcji, co oznacza także, że wydawca nie płaci za dostarczone materiały.

Szata graficzna i format

Od początku czasopismo ma format B5. Okładka każdego zeszytu poza tytułem, kolejnym numerem, rokiem wydania i numerem ISSN informuje o zawartości czasopisma. Prezentowane są tutaj wybrane artykuły wraz z zapowiadającymi je foto-

grafiami. Zamieszczone na łamach periodyku materiały ikonograficzne, wykresy i tabele podnoszą wartość informacyjną poszczególnych opracowań. W każdym numerze występuje żywa pagina.

Autorzy

Kim są autorzy „Bliżej Biblioteki”? Początkowo zakres merytoryczny pisma zakładał publikowanie i upowszechnianie głównie badań prowadzonych w środowisku nauczycieli i bibliotekarzy Wielkopolski południowo-wschodniej. Pierwsze założenie, które towarzyszyło staraniom o wznowienie regionalnego pisma bibliotekarskiego, mianowicie stworzenie miejsca publikacji dla pracowników lokalnych bibliotek, już w drugim roku istnienia rocznika, okazało się nieaktualne. Pismo, wbrew swojemu tytułowi, poszerzyło grono autorów o bibliotekarzy i bibliofilów z innych regionów Polski. Większość autorów publikujących w półroczniku to pracownicy bibliotek pedagogicznych, szkolnych i publicznych. Pojawiły się również artykuły bibliotekarzy akademickich z Kalisza i Krakowa. Poza tym regularnie od dwóch numerów do „Bliżej Biblioteki” pisze dr Jerzy Duda – Wielki Mistrz Rycerskiego Zakonu Bibliofilskiego z Kapitułą Orderu Białego Kruka w Krakowie.

Strona internetowa pisma

Czasopismo posiada stronę internetową w domenie Książnicy Pedagogicznej (<http://www.kp.kalisz.pl/blizejbiblioteki/index.html>). Umieszczono na niej najważniejsze informacje dotyczące półrocznika i informacje dla autorów tekstów. Pismo ukazuje się zarówno w wersji drukowanej, jak

i elektronicznej, udostępnianej w formacie flash oraz w PDF-ie. Zapewniony jest także dostęp do numerów archiwalnych. Redaktorem strony internetowej jest Anna Wróblewska (PBP Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu, Filia w Kępnie).

Tematyka i struktura treści

Podczas zebrania założycielskiego zaprojektowano stałe działy kolejnych numerów pisma:

- Od redakcji,
- Artykuły,
- Sprawozdania i relacje,
- Przegląd wydawnictw o regionie,
- Silva Rerum.

Ustalono również, iż na podstawową zawartość pisma, będą składały się następujące zagadnienia:

- prezentacja problematyki bibliotekarskiej i spraw szeroko pojętej kultury regionu,
- prezentacja aktywności bibliotek Kalisza i regionu,
- promocja postaw i działań aktywnych bibliotekarzy,
- prezentacja działalności dydaktyczno-metodycznej,
- przedstawianie wyników badań ankietowych prowadzonych przez biblioteki,
- przedstawianie sprawozdań z organizowanych przez placówki imprez, sesji, wystaw, konkursów.

W pierwszym numerze redakcja zadeklarowała, iż pismo będzie „narzędziem wymiany doświadczeń, promocji bibliotek i regionu”. Artykułem otwierającym edycję jest tekst prof. Krzysztofa Walczaka zatytułowany „Bliżej Biblioteki – nowe czasopismo bibliotecznego Kalisza”, przedstawiający kilka refleksji profesora nad zmianami zachodzącymi w polskim bibliotekarstwie. Autor zwrócił uwagę na postępujący od lat 70. XX w. rozwój bibliotekarstwa kaliskiego, ale także innych rejonów Wielkopolski południowo-wschodniej. Podkreślił „potrzebę dyskusji, wymiany myśli, wreszcie wspólnego działania na rzecz książki i jej czytelnika”. Wyraził nadzieję, iż taką platformą będzie nowy periodyk.

Tematyka poruszana na łamach półrocznika jest urozmaicona, jednak zgodna z przedstawionymi wyżej założeniami. Zamieszczane są materiały do-

tyczące zagadnień współczesnego bibliotekarstwa, bibliologii, prasoznawstwa oraz historii bibliotek, dziejów książki. Prezentowane są zbiory i osiągnięcia bibliotek szkolnych i pedagogicznych, bibliotek publicznych Kalisza i regionu oraz osiągnięcia innych naukowych placówek bibliotecznych. Ukazały się również artykuły o wybranych calisianach przechowywanych w Bibliotece Jagiellońskiej, afiszach, pocztówkach, czy XIX-wiecznych wydawnictwach. W czasopiśmie sukcesywnie pojawiają się prace prezentujące zbiory i źródła do dziejów regionu.

Na łamach pisma omówiono w sposób interesujący rozwój, zawartość i plany „Bibliografii bibliologicznej Kalisza za lata 1981-2010”. W kręgu zainteresowania autorów znalazła się także cyfryzacja bibliotek, czy też biografistyka. W jednym z numerów zamieszczono artykuł stanowiący dużą wartość merytoryczną i poznawczą dla historii księgarstwa w Kaliszu, a dokumentujący działalność jednego z wybitniejszych pracowników tego segmentu rynku książki, Bogdana Kokodyńskiego.

W związku z jubileuszem 70. rocznicy powstania Uniwersytetu Łódzkiego i utworzenia Katedry Bibliotekoznawstwa na łamach „Blżej Biblioteki” pojawił się artykuł jednej z absolwentek tych studiów. Autorka przybliżyła czytelnikom historię Katedry oraz postać prof. Jana Muszkowskiego.

Pismo realizuje cele popularyzujące czytelnictwo. Publikowane są zatem artykuły o animacji czytelnictwa w pleszewskiej bibliotece, o preferencjach czytelnictwa i kulturalnych młodzieży powiatu pleszewskiego, czy też o tym jaki związek może mieć czytelnictwo z turystyką. Zapoczątkowano także interesujący cykl felietonów o wspólnym tytule „Czytelnictwo dzieci i młodzieży”. W jednym z felietonów autorka podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie: „Rozmawiać w czytaniu – czyje to zadanie?”.

Sporo miejsca w poszczególnych numerach poświęca się na relacje z najciekawszych wydarzeń organizowanych przez biblioteki na terenie Kalisza i regionu. W każdym numerze omawiane są także najważniejsze wydarzenia z działalności Książnicy.

Bardzo istotną rolą „Blżej Biblioteki” jest publikacja sprawozdań z warsztatów i sesji naukowych organizowanych przez różne ośrodki, w których udział biorą bibliotekarze związani z piśmem. Na łamach półrocznika opublikowano relacje z takich sesji i konferencji, jak z: Ogólnopolskiego Forum Bibliotek Pedagogicznych, Forum Młodych Bibliotekarzy, Krajowej Konferencji Nauczycieli Bibliotekarzy, Bałtyckiej Konferencji Zarządzanie i Organizacja Bibliotek, lubelskiej konferencji „Biblioteka, Książka, Informacja, Internet 2014”, czy też olsztyńskiej konferencji „Kompetencje bibliotekarza wczoraj i dziś”. Ukazują się także relacje z wystaw, konkursów i innych akcji bibliotecznych. Kaliscy bibliotekarze dzielą się również wrażeniami z bibliotekarskich wędrówek do Hiszpanii, czy Francji.

Zainteresowaniem czytelników cieszy się ponadto dział poświęcony książce regionalnej, rekomendujący, jak sama autorka podkreśla, „książki, które ukazały się w ostatnim czasie na lokalnym rynku wydawniczym”.

Redakcja pisma wyraża nadzieję, iż dotychczas wydane numery będą inspirować i zachęcać innych autorów z różnych środowisk do ogłaszania drukiem podobnych opracowań.

Osoby zainteresowane umieszczeniem materiałów lub artykułów w periodyku prosimy o ich przesyłanie na adres redakcji: blzejbiblioteki@interia.pl lub też dostarczenie w formie elektronicznej do siedziby biblioteki, ul. Południowa 62, 62-800 Kalisz.

BOGUMIŁA CELER

**Znakomity
prezent
na gwiazdkę**

Już wkrótce zwiedzimy biblioteki świata
z publikacją Renaty Ciesielskiej-Kruczek

Świat bibliotek. Z bibliotecznych podróży

Zamówienia: <http://www.sbp.pl/sklep/>; sprzedaz@sbp.pl

Spotkanie z Elżbietą Cherezińską w Bibliotece Narodowej

Niezwykle ciekawe, interesujące i ważne wydarzenie miało miejsce w Pałacu Rzeczypospolitej w siedzibie Biblioteki Narodowej w Warszawie, na Placu Krasińskich. W dniu 27 września br. odbyło się spotkanie ze znakomitą polską pisarką Elżbietą Cherezińską. Spotkanie otworzył dyrektor Biblioteki Narodowej Tomasz Makowski, a zakończył oddaniem głosu Annie Dziewit-Meller prowadzącej spotkanie. Początkowo znakomita autorka odpowiadała na pytania dziennikarki, lecz wkrótce jej temperament wziął górę, Elżbieta Cherezińska okazała się stroną dominującą, po prostu gwiazdą spotkania. Moją uwagę rozpraszal nieco siedzący przede mną osobnik olbrzymiego wzrostu i potężnej siły emanującej z jego sylwetki. Wypisz wymaluj bohater wikingów. Wracając jednak do spotkania jak zwykle niesamowitego. Niezwykła osobowość autorki, jej wspaniały dar narracji, elokwencja i erudycja, umiejętność skupienia na sobie uwagi zgromadzonych czytelników, przyczyniły się do niepowtarzalnej atmosfery spotkania. Autorce udało się doprowadzić do sytuacji gdzie zgromadzonych około 100 osób z zapartym tchem słuchało jej wypowiedzi. Po nieco ponad godzinie

prezentacji ostatniej powieści Elżbiety Cherezińskiej zatytułowanej *Królowa* nastąpił czas pytań do autorki. Niżej podpisane także udało się je zadać. Ostatnim akordem tych miłych chwil był moment podpisywania – przez Autorkę – jej książki. Stałam gdzieś piąta czy szósta w kolejności, gdy nagle zauważyłam stojącą przy Autorce wysoką, szczupłą, ubraną w ciemne wąskie spodnie i taki sam żakiet, blondynkę. Ciemny kolor ubioru był rozjaśniony niebieskim szalem. Elegancko, ale nie zobowiązująco. Blondynką była Agata Kornhauser-Duda, Pierwsza Dama Rzeczypospolitej, która przez dłuższą chwilę rozmawiała serdecznie z Autorką. Później obie pozowały do pamiątkowych zdjęć. Wspomniany wyżej olbrzym okazał się ochroniarzem I Damy. Nie ulega wątpliwości, że wydawnictwo Zys i S-ka dokonało znakomitego wyboru nawiązując stałą współpracę, z tak poczytną, lubianą i niezwykle utalentowaną pisarką. Na spotkaniu nie zabrakło również Tadeusza Zyska, założyciela tego znakomitego wydawnictwa.

A. MATUSZEWSKA

Poznajemy nowe wydawnictwa

„Widnokrąg” z Piaseczna

Działalność edytorską firma rozpoczęła w 2011 r. Według informacji z katalogu Biblioteki Narodowej ukazały się 2 tytuły, opisane jako drugie wydania, przeznaczone dla odbiorcy dziecięcego, zatem niewielkiej objętości i kolorowane. Można powiedzieć, że tak rozpoczęto pracę wydawniczą o profilu szeroko rozumianym jako edukacyjny. Świadczy o tym zresztą sama nazwa wydawcy – widnokrąg to wszak wszystko, co jest w zasięgu naszego wzroku i umysłu.

Książkę *Pojazdy i nie tylko* autorstwa Katarzyny Węgierek z ilustracjami Ryszarda Niedziel-

skiego jako pierwsza wydała w 2010 r. Fundacja Edukacji Międzykulturowej. Pierwszego wydawcy drugiej książki *Apetyt na Maroko. Tadżin* Anny Nowackiej-Devillard z ilustracjami Justyny Styszynskiej nie znamy. Wspomniana publikacja jako pierwsza jest opowieścią Tomka Mileckiego o świecie, o tym jak różnymi środkami komunikacji podróżował i co widział. Kolejne – lokowane w serii „Apetyt na Świat” umożliwiają poznanie rzeczywistości arabskiej i wietnamskiej.

Do końca września br. w „Widnokregu” ukazało się blisko 30 tytułów o różnorodnej postaci

edytorskiej. Są to ilustrowane książeczki dla dzieci do czytania przez dorosłych i przez dzieci, książeczki do naklejania oraz komiksy. Siedem tytułów to tłumaczenia z: francuskiego, hiszpańskiego i islandzkiego. To ostatnie tłumaczenie to licząca ponad 200 stron publikacja opowiadań o Zuzannie na Islandii i w Polsce zatytułowana *Pankaganga = Myślobieg*.

Natomiast w języku francuskim powstały bajki Jeana de La Fontaine, tworzącego w XVII w. Bajki te tłumaczyli m.in. Ignacy Krasicki, Władysław Noskowski i Franciszek Kniaźnin; na tłumaczenie współczesne wydawca ogłosił konkurs. W regulaminie określono cel konkursu jako „umożliwienie młodym twórcom prezentacji swojego talentu oraz stwarzanie im możliwości publikacji własnych prac”. Do edycji drukowanej dołączona jest płyta z nagraniami po polsku i francusku. Dodajmy przy okazji, że „Widnokrąg” jest również wydawcą podręcznika do nauki języka francuskiego dla szkół podstawowych autorstwa Anety Porczyk-Fromowitz.

Zwraca uwagę edycja utworów żyjącego po II wojnie światowej w Anglii polskiego poety i kompozytora Stefana Themersona. Nakładem „Widnokregu” ukazał się zbiór poezji dziecięcej *Był gdzieś haj taki kraj* oraz opowiadania i wiersze *Poczta*. Ilustracje do obydwu wydań są dziełem żony Themersona – Franciszki. Przypomnijmy, że w 1947 r. w Paryżu wydano tom obydwójga zatytułowany *Była gdzieś taka wieś*.

Z dotychczasowej relacji widać, że wydawca oferuje czytelnikom różnorodne formy podawcze. Są to takie rodzaje literackie jak proza, poezja, różnorodne elementy i zabiegi graficzne, a także zróżnicowane postacie edytorskie publikacji. W informacjach o swoich książkach „Widnokrąg” określa konkretne grupy wiekowe, do których kieruje swoją ofertę. Często się zdarza, że w zaleceniach jest mowa o czytelnikach od 0 do 99 lat. Skąd ten duży rozrzew generacyjny? Można przypuszczać, że rodzice i dziadkowie mogą czytać swoim małym i bliskim odbiorcom, ale także dla własnej przyjemności.

Najnowszą serią wydawniczą dla dzieci najmłodszych jest „Raz, dwa, trzy, ...”. Do tej wliczanki dodawane są trójsylabowe czasowniki: patrzymy, słyszymy. Seria zaprojektowana przez Joannę Bartosik otrzymała wyróżnienie w konkursie Instytutu Książki i Polskiej Sekcji IBBY.

Różnorodność form zaprezentowanych pozwala na poznawanie przeszłości i uczestniczenia w kształtowaniu teraźniejszości. Przykładem może tu być obszerny komiks Michała Rzecznika (tekst) i Przemka Surmy (ilustracje) zatytułowany *88/89*. Pokazane są tu lata zmian społecznych i politycznych w Polsce, zapamiętanych przez dziesięcioletniego chłopca. Za scenariusz komiksu autor otrzymał w 2014 r. nagrodę Polskiego Towarzystwa Komiksowego. Kolejny przykład wprowadzania w problemy współczesności to wydana rok wcześniej *Emigracja*, ukazująca problem migrantów i uchodźców. W wielu publikacjach jest mowa o ważnych kwestiach codzienności, w której uczestniczy mały czytelnik, takie jak zdrowie, inwalidztwo słuchu i wzroku, wychowanie w rodzinie. W ofercie znajduje się także blisko stustronicowa publikacja Artura Janickiego *Skąd się wzięły małpy w internecie?*

Wydawca wprowadza swoich czytelników w świat otaczającej ich przyrody. Dlatego też w ofercie znajdują się książeczki o lesie, o łące, o działce dziadka – opisujące żyjące tam żyjątka i zwierzęta, drzewa i rośliny. Zaś o bezpieczeństwie na ulicy mówi książeczka *Czerwone i zielone*.

W 2015 r. zainicjowano w wydawnictwie nową serię „KOT”, o tematyce kryminalnej. Kot to nazwisko porucznika milicji czuwającej nad bezpieczeństwem obywateli, a pierwszym komiksem w serii była *Zona dyplomaty*, scenarzystą wspomniany już Michał Rzecznik.

Na zakończenie warto wspomnieć o udziale Justyny Styszyńskiej w opracowywaniu form graficznych książek „Widnokregu”. Projektuje rysunki, naklejki, wycinanki. Także ilustracje do podręcznika nauki francuskiego są jej dziełem.

Większość publikacji „Widnokregu” jest dofinansowywana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

BOGDAN KLUKOWSKI

Wydawnictwo Widnokrąg s.c.
Ul. Jana Matejki 14
05-501 Piaseczno
Tel. 48 602 272 129
e-mail: kontakt@wydawnictwo-widnokrag.pl

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

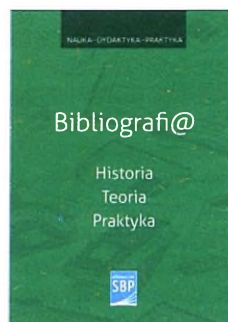
***Książka i biblioteka w procesie komunikacji społecznej.* Pod red. Renaty Aleksandrowicz, Haliny Rusińskiej-Giertych. Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydaw. Oświatowe, 2015, 484 s., ISBN 978-83-7977-123-3.**

Publikacja została zainspirowana działalnością i poglądami prof. Karola Głombiowskiego (w 2013 r. obchodziliśmy setną rocznicę jego urodzin). Pisał on w publikacji *Książka w procesie komunikacji społecznej* (Warszawa 1980): „Od czasu, kiedy elektroniczne środki społecznego przekazu zafascynowały odbiorców swymi na pozór nieograniczonymi możliwościami komunikacji międzyludzkiej, stało przed nauką o książce niepokojące pytanie: czy książka jako środek przekazu oprze się konkurencji słuchowiska radiowego i obrazu filmowego czy też przez nie pokonana będzie zmuszona zrezygnować z pełnionych dotychczas funkcji i pełna zasług zejść z pola?”. Zawarte w książce artykuły dotyczą funkcji komunikacyjnej książki (również w kontekście dorobku naukowego K. Głombiowskiego), jej właściwości, zadań, miejsca w systemie transmisji wiedzy i informacji. Podzielono je na trzy części: *Karol Głombiowski i jego myśl naukowa*, *Spoleczne funkcjonowanie książki w procesie komunikacji*, *Biblioteki w systemie komunikacji – przemiany ich funkcji i usług*. Książka i biblioteka w procesie wymiany informacji nadal interesuje wiele osób, warto więc zapoznać się z przemyśleniami nad rolą książki i biblioteki w komunikacji międzyludzkiej.

***Bibliografia: historia, teoria, praktyka.* Pod red. Jerzego Franke, Jadwigi Woźniak-Kaspepek. Warszawa: Wydaw. SBP, 2016, 299 s., (Nauka, Dydaktyka, Praktyka, 172), ISBN 978-83-64203-75-6.**

Mimo że Redaktorzy publikacji negatywnie oceniają stan badań naukowych nad bibliografią, nieco lepiej praktykę bibliograficzną, praca dotyczy problemów bibliograficznych w wymiarze historycznym, teoretycznym i praktycznym. Odnajdziemy tam teksty dotyczące: korzeni bibliografii, dwu wielkich bibliografii historycznych (*Bibliografii historii polskiej*, *Bibliografii historii Śląska*), bibliografii regionalnych i lokalnych, *Polskiej Bibliografii Literackiej*, zabaw bibliograficznych w Polsce, bibliografii narodowych, projektów katalogowo-bibliograficznych Biblioteki Narodowej, technologii w pracach bibliograficznych i inne. Bibliografia pełni ważną rolę, jest specyficzną formą komunikacji, zwłaszcza naukowej, należy mieć nadzieję, że zainteresowanie tym „wyjątkowym pomnikiem kultury” będzie się rozwijało i przetrwa ona niesprzyjający jej czas. Warto zapoznać się z publikacją i poznać z jednej strony największe problemy współczesnej bibliografii a z drugiej obszary jej rozwoju. Lektura obowiązkowa nie tylko dla zainteresowanych bibliografią, ale dla wszystkich, którzy chcą być na bieżąco z tym co dzieje się w tym obszarze.

Od Nibylandii do Tutlandii. Z tekstem literackim w świat wartości

J
A
S
I
E
ŃZ
Ł
O
T
N
I
KC
Z
E
R
W
I
Ń
S
KP
Ł
O
T
YN
I
E
T
K
Ó
W

Cześć! Nazywamy się Tutka i Tutek i jesteśmy bohaterami książki „Tutlandia” napisanej przez Agnieszkę Ginko. W piątek trzynastego (jak się okazuje wcale nie taki pechowy!) postanowiliśmy odwiedzić Bibliotekę Publiczną we Wschowie. Tam w czytelni czekała na nas spora grupa dzieci, z którą miło spędziliśmy popołudnie. Spotkanie rozpoczęliśmy oczywiście od przedstawienia się, bo chociaż jesteśmy mali, to znamy zasady dobrego wychowania. Żeby było ciekawiej zrobiliśmy to w formie teatrzyku kamishibai. Jedna z pań bibliotekarek czytała fragment tekstu o nas, a druga pomagała nam poruszać się po scenie (...). Postanowiliśmy opowiedzieć o naszej ostatniej wyprawie do teatru – w końcu tyle się działo! Gdy już dzieci dowiedziały się, jak udala nam się rodzinna wyprawa na przedstawienie, postanowiliśmy poprosić ich o to, jak sami spędzają czas ze swoimi rodzicami. Okazało się, że najmłodsi lubią wspólne spacerować, wyprawy na zakupy, do kina, granie w gry planszowe czy też (na szczęście, bo inaczej pewnie wcale byśmy nie powstałi!) czytanie książek. Po takim wstępie zaproponowaliśmy dzieciom, by same spróbowały stworzyć postać aktora lub aktorki. Wycinanie, kolorowanie i przymierzanie papierowych ubrań okazało się świetną zabawą. Powstało kilka książeczek w balowych strojach (Tutka czuła się trochę zazdrosna, bo sama z chęcią założyłaby taką sukienkę) oraz kilku przystojnych książąt. Następnie, ponieważ pogoda dopisywała, przenieśliśmy się na biblioteczny dziedziniec i tam sprawdzaliśmy, kto ma największą zdolności aktorskich. (...) I tak dotarliśmy do ostatniej już atrakcji tego dnia. Była bardzo zabawna, bo klóciliśmy się używając wyłącznie słów „tito, tito”, a potem wyznawaliśmy sobie miłość mówiąc „cici pao”. Potem niestety musieliśmy się już żegnać, ale mamy nadzieję, że uda nam się do Wschowy jeszcze wrócić. Tym razem może zabierzemy ze sobą nawet Panią Agnieszkę!¹

W marcu 2016 r., wraz z pierwszymi oznakami budzącej się do życia przyrody, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C. Norwida w Zielonej Górze zaprosiła biblioteki południowej części województwa lubuskiego do udziału w regionalnym przedsięwzięciu ph. PROJEKT TUTLANDIA – BAWIMY SIĘ W BIBLIOTECE. Podczas seminarium dla dyrektorów i kierowników wszystkie placówki otrzymały propozycje zajęć w oparciu o książkę *Tutlandia*, opracowane w ramach cyklu „Materiały do zabaw z bohaterami książek wydawnictwa Media Rodzina”. Autorka, Agnieszka Ginko wygłosiła prelekcję na temat wychowawczej i terapeutycznej roli literatury dziecięcej. Bibliotekarze na bazie sześciu scenariuszy ze skrupulatnie opisanymi działaniami, zestawieniem potrzebnych materiałów i kartami pracy realizowali zajęcia z książką *Tutlandia*. Relacje opatrzone zdjęciami przesyłali do Działu Badań, Analiz i Metodyki zielonogórskiej WiMBP. Od marca do maja skrupulatnie zamieszczano na stronie internetowej czasopisma „Bibliotekarz Lubuski” wszystkie nadesłane sprawozdania. Redakcja otrzymała teksty z 14. placówek bibliotecznych, w których odbyło się łącznie 20 spotkań². *Tutlandia* razem z wiosną zawitała do Jasienia, Złotnika, Czerwieńska, Płot, Nietkowa, Krosna Odrzańskiego, Nowej Soli, Otnia, Siedliska, Wschowy, Wymiarek, Zielonej Góry, Żar i Żagania. Pięknie wydana publikacja z barwnymi ilustracjami Ewy Poklewskiej-Koziełło pokochały setki małych czytelników. Zrozumiały, spokojny i ciepły tekst, traktujący o perypetiach sympatycznego rodzeństwa, nikogo nie pozostawił obojętnym. Mali użytkownicy przyjemnie spędzali czas z książkowymi bohaterami, a przez zabawę przyswajali sobie elementarne zasady, do których powinno się zbliżyć każde dziecko. W filii bibliotecznej w Złotniku kilkuletni uczestnicy z wesołą

tkiem-w-teatrze&catid=40:wydarzenia-relacje-opinie &Itemid=59

² <http://dbaim.biblioteka.zgora.pl/index.php/64-projekt-tutlandia-bawimy-sie-w-bibliotece-najciekawszarelacja-zostala-wybrana>

¹ http://www.bibliotekarzlubuski.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=863:z-tutk-i-tu

Tutką i smutną Tuti łączyli znane uczucia z odpowiadającymi im reakcjami oraz szukali sposobów radzenia sobie z różnymi emocjami.

W nowosolskim Biblusi (Oddział dla Dzieci MBP w Nowej Soli) „fajdę sprawiło małym czytelnikom wypisywanie na balonach złych uczuć, czy też rysowanie na nich smutnych miniek a później nastąpiło wielkie...bum!!! i to co złe i smutne poszło w niepamięć. I wtedy zrobiło się już naprawdę wesoło, dzieci otrzymały balony z uśmiechniętymi buźkami, balony serduszka i odznaki uśmiechniętego czytelnika”³.

W bibliotekach w Czerwieńsku, Płotach, Jasieniu, Żarach i Krośnie Odrzańskim uczestnicy projektu, zanim razem z Tutką i Tutkiem wybrali się do teatru, prześcigali się w pomysłach i wywodach, jak można interesująco spędzić wolny czas z rodziną. Podobnie jak we Wschowie, wśród sprawdzonych propozycji pojawiły się spacer, kino, zabawa w chowanego, skoki na trampolinie i wspólne czytanie książek. Podczas zajęć z *Tutlandią* nie zabrakło twórczego formułowania odpowiedzi na pytanie fundamentalne: co jest w życiu najważniejsze. „Rodzina! To odpowiedź dzieci z biblioteki w Płotach”⁴. W Nietkowie pociechom towarzyszyli rodzice, a hitem językowym zacerpnieniem z treści książki słuchanej na „magicznym dywanie” było pieszczotliwe określenie siostry mianem „szyszki”:

„– Ty nie kocha Tutki – powiedziała do niego wyraźnie. I wtedy jej brat zrobił coś cudownego. Podniósł ją, zakręcił w kółko, a potem powiedział:

- No pewnie, że cię Kocham, ty głupia szyszko!
- Szyszko! – powtórzyła zachwycona Tutka.”

W Otyniu przedszkolaki i trzecioklasiści projektowali niezwykłe i pomocne sny, a potem towarzyszyli Tutkowi w dramatycznej chwili kontaktu z igłą i strzykawką. Obawy małego bohatera podzielały też dzieci z Gminnej Biblioteki Publicznej w Siedlisku, chociaż zarówno pierwsi, jak i drudzy zgodnie przyznali, że „strach ma wielkie oczy”.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Żaganiu oraz Bibliotece Publicznej w Zielonej Górze re-

zolutni goście próbowali stworzyć receptę na egzystencję w zgodzie z rodzeństwem. Siedmioletni zielonogórzanie razem z bibliotekarką doszli do wniosku, iż miłość jest jedynym uczuciem na świecie, które się pomnaża, kiedy jest dzielone. Serce rodziców natomiast jest tak pojemne, że znajdzie się w nim miejsce dla każdego dziecka.

Spotkanie z *Tutlandią* w Dyskusyjnym Klubie Książki w Wymiarkach zaowocowało recenzją. Dyrektorka Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki pisze:

„(...) książeczka jest bogata w sytuacje z życia rodziny, np. wizyta w teatrze czy wizyta u lekarza, co sprawia, że czytelnik może utożsamić się z bohaterami *Tutlandii*. Tutek i Tutka już od pierwszych stron zyskują sympatię małych czytelników. Książka jest napisana w zabawny sposób, a przy tym porusza codzienne sprawy. Prosty, zrozumiały i humorystyczny język oswaja czytelnika i sprawia, że z *Tutlandią* można się zaprzyjaźnić. Książka jest nam bardzo bliska, ponieważ w ciepły, przyjazny sposób porusza problemy i perypetie niemalże każdej polskiej rodziny. Zawiera, choć nie dosłownie, mnóstwo wskazówek jak radzić sobie z: codziennymi przeciwnościami losu, rozbrykanym rodzeństwem, wyrażaniem uczuć i rozwiązywaniem drobnych dziecięcych konfliktów. Ponadto książeczka zawiera kolorowe i ładne ilustracje co przyciąga wzrok czytelnika. Śmiało i z powodzeniem można polecić ją każdej rodzinie”.

Na czytelników placówki, z której nadesłane zostało najciekawsze sprawozdanie czekała nagroda specjalna – spotkanie z Agnieszką Ginko. Jury,

³ http://www.bibliotekarzlubuski.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=852:tutlandia-w-nowej-soli&catid=40:wydarzenia-relacje-opinie&Itemid=59

⁴ http://www.bibliotekarzlubuski.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=877:tutlandia-w-gminie-czerwieńsk&catid=40:wydarzenia-relacje-opinie&Itemid=59

⁵ http://www.bibliotekarzlubuski.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=866:tutlandia-w-wymiarkach&catid=40:wydarzenia-relacje-opinie&Itemid=59

w składzie którego zasiadała autorka *Tutlandii* postanowiło wyróżnić inicjatywę Wiejskiego Domu Kultury i Filii w Nietkowie Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Czerwieńsku. W słoneczne, czerwcowe przedpołudnie Tutek, Tutka i ich pomysłodawczyni przyjechali do Wiejskiego Domu Kultury w Nietkowie, gdzie swoją siedzibę ma filia Biblioteki Miejsko-Gminnej w Czerwieńsku. Dobre spotkanie. Jak to zrobić? – zastanawiali się niegdyś uczestnicy szkoleń w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. 22 czerwca w Nietkowie otrzymaliśmy odpowiedź. Znajomość lektury, rzetelne przygotowanie małego czytelnika do wizyty pisarza to połowa sukcesu. Kolejna kwestia to odpowiednia przestrzeń, dekoracje, nagłośnienie... Jednym słowem: uważni i zaangażowani gospodarze. Tak przygotowane wydarzenie skazane jest na sukces! Miejsce i oprawa spotkania autorskiego w Nietkowie zostały dopracowane z najwyższym profesjonalizmem. Kolorowa przestrzeń, kształtki, pufy, grafiki nawiązujące do książkowych ilustracji, girlandy, powitalne wizytówki, szablony Tutki i Tutka – prawdziwe czytelnicze święto!

Bibliotekarki i opiekunka Wiejskiego Domu Kultury dołożyły wszelkich starań, by było miło, twórczo, radośnie. Dzieci tryskały energią i zaskakiwały znajomością lektury. Z entuzjazmem komentowały przygody spisane przez Agnieszkę Ginko i projektowały tytuły kolejnych rozdziałów. Zadbano o każdy, najmniejszy detal w sali WDK. Żaden element nie był przypadkowy, nieprzemysłany. Tego jednego dnia *Tutlandia* naprawdę zagościła w Nietkowie. Nie na chwilę, nie przypadkiem, ale jako długo oczekiwany gość. Taki, którego będzie się wspominać z przyjemnością. Zachwycali mali czytelnicy, którzy po zakupieniu książek, zasiadali na różnobarwnych półksiężyczkach i natychmiast oddawali się lekturze. Nie dało się nie zauważyć ich satysfakcji z tego, że otrzyma-

li właśnie swoją własną *Tutlandię* z osobistą Tutką i Tutkiem, i autografem autorki.

Gospodarze z Nietkowa bezdyskusyjnie zasługują na literackie ukłony. Dzięki ich pasji, wyobraźni i chęci do pracy *Tutlandia* tak bardzo przyjęła się w lokalnej społeczności, że nikt nie myśli o rozstaniu z sympatyczną rodziną. W najbliższej przyszłości w Nietkowie planowana jest „tutkoteka”, a zatem przygody z Tutką i Tutkiem ciąg dalszy... Każdemu autorowi wypada życzyć tak pieczołowicie aranżowanych spotkań, takich odczytanych małoletnich uczestników i zaangażowanych dorosłych.

Tutlandia oraz *Tutlandia. Niespodzianki* warte są uwagi bibliotekarzy pracujących z dziećmi. Zalety tych książek? Przemysłana fabuła oraz finezyjne wprowadzenie wartości moralnych do realistycznych historii. Akcja poszczególnych rozdziałów dzieje się tu i teraz, może rozegrać się w każdej rodzinie. Nie na niby, w wymaginowanych okolicznościach, w krainie wiecznego dzieciństwa, marzeń czy wyobraźni, ale naprawdę. W każdym domu może mieszkać Tutek, Tutka, mamusia, tatuś... *Tutlandia* to nasz świat. Bliski, znany, a zarazem czarujący i zabawny. Bohaterowie Agnieszki Ginko zarażają pozytywną energią, która udziela się czytelnikom. Perypetie rodzeństwa, dialogi, refleksje i przemyślenia to lekcja etyki, a przy tym doskonała rozrywka. To miód na serce tych, którym zależy na budowaniu i pielęgnowaniu rodzinnych relacji poprzez świadomość powtarzających się prawidłowości. Tekst zawiera mnóstwo cennych prawd, które warto przyswoić najmłodszym odbiorcom, a wiadomo, że najlepiej uczyć przez zabawę.

Materiały warsztatowe do zajęć z książką Agnieszki Ginko znaleźć można na stronie wydawnictwa Media Rodzina⁶.

Zapraszamy do Tutlandii. Królują w niej Tutka i Tutek. A także mamusia i tatuś. Tutka jest mała. Tutek trochę większy – zna już literki. W Tutlandii, jak w prawdziwym życiu raz jest dobrze, a raz źle. Najważniejsze, że w końcu zawsze przychodzi wiosna⁷.

MONIKA SIMONJETZ

WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze

⁶ https://mediarodzina.pl/zasoby/attachments/Tutlandia_materia%C5%82y_do_zabaw.pdf

⁷ A. Ginko: *Tutlandia*. Poznań: Wydaw. Media Rodzina, 2013.

Czterdzieści lat minęło... Jubileusz 40-lecia Biblioteki Pedagogicznej w Błoniu

W marcu 2016 r. minęło 40 lat od chwili kiedy na mocy orzeczenia organizacyjnego z dnia 01.03.1976 r., wydanego przez ówczesnego Inspektora Oświaty i Wychowania przy Urzędzie Miasta i Gminy Błonie Jana Pankowskiego, utworzono Bibliotekę Pedagogiczną w Błoniu z siedzibą przy ul. Targowej 1. Funkcję pierwszego dyrektora objęła Marianna Pankowska. 31 lipca 1977 r. biblioteka została przekształcona w filię Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Warszawie. Odtąd siedziba główna oraz dyrekcja znajdują się w Warszawie, a filiami zarządzają kierownicy.

Pierwszym kierownikiem filii w Błoniu, w roku 1980 została Elżbieta Gawrońska. Dziewięć lat później w 1989 r. funkcję tę objęła Danuta Siekierska. Rok później biblioteka otrzymała nowy lokal przy ul. Narutowicza 20. Tam funkcjonowała przez kolejne 20 lat, ale już po pierwszych dziesięciu latach wiadomo było, że lokal jest za mały na potrzeby placówki. Trzeba było wszystko zacząć od nowa.

Rok 2000 to kolejne zmiany personalne. Funkcję kierownika objęła Anna Buźniak. Rok później biblioteka obchodziła jubileusz 25-lecia. Od tego czasu wiele się wydarzyło, następowały kolejne zmiany personalne, ale jedno było niezmiennie, starano się o większy lokal.

W 2003 r. w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego biblioteka została wyposażona w 4 komputery z wolnym dostępem do internetu, zaczęło funkcjonować Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej. W 2007 r. rozpoczęto prace nad komputeryzacją biblioteki. Powoli, ale sukcesywnie tworzono katalog online oraz komputerową bazę danych. W 2008 r. uwzględniono nasze potrzeby lokalowe w planach budowy Centrum Kultury, to dało realną nadzieję na nową siedzibę. I tak się stało, na przełomie grudnia 2010 i stycznia 2011 r. biblioteka była na krótko zamknięta po to, aby przenieść cenny księgozbiór i urządzić się w nowej (217 m²) siedzibie w Centrum Kultury przy ul. Jana Pawła II. W lutym 2011 r. biblioteka obchodziła jubileusz 35-lecia połączony z otwarciem nowej siedziby. Była ogromna radość, gratulacje, kwiaty i życzenia wszelkiej pomyślności w nowym miejscu. Rok później biblioteka obcho-

dziła pierwszą rocznicę pracy w nowej siedzibie. Był tort urodzinowy i wystawa „Gadżety PRL-u, podróż sentymentalna”, która cieszyła się ogromnym zainteresowaniem.

Szybko minęły kolejne lata i doczekaliśmy się jubileuszu 40-lecia. Z tej okazji odbyła się piękna uroczystość, na której był obecny marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik i dyrektor Departamentu Edukacji Publicznej i Sportu Mirosław Krusiewicz.

W krótkiej prezentacji multimedialnej przedstawiono działalność biblioteki, która polega nie tylko na realizacji zadań statutowych. Są to konkursy czytelnicze o zasięgu powiatowym promujące czytelniczo: „Wydajemy własną książkę” i „Konkurs pięknego czytania”. Ponadto biblioteka organizuje spotkania autorskie, konferencje, warsztaty metodyczne, lekcje biblioteczne, bierze czynny udział w życiu lokalnej społeczności. Jest ważnym ośrodkiem metodycznym i naukowym dla nauczycieli i studentów z powiatu warszawskiego zachodniego i nie tylko. Uroczystości towarzyszyła wystawa „Bajki naszego dzieciństwa, książki wydane w latach 50.-90. XX wieku”.

Za zasługi Marszałek uhonorował Bibliotekę Pedagogiczną w Błoniu pamiątkowym medalem PRO MASOVIA „za wybitne zasługi oraz całokształt działalności na rzecz województwa mazowieckiego”. To dla nas ogromny zaszczyt i wyróżnienie. Również pracownicy biblioteki otrzymali z rąk Marszałka pamiątkowe dyplomy.

ANNA BUŻNIAK

Kierownik Biblioteki Pedagogicznej w Błoniu

Blisko 500 rybniczian deklamowało Szekspira

„Szekspir nocy letniej” zagościł 4 czerwca br. w rybnickiej bibliotece. Zabawę zorganizowano w ramach II Nocy Bibliotek odbywającej się w całym kraju, tym razem pod hasłem „Wolno czytać”. Czytelnicy nie zawiedli – frekwencja przerosła najśmielsze oczekiwania organizatora – bibliotekę odwiedziło blisko 500 osób.

Już przed oficjalnym rozpoczęciem Nocy Bibliotek można było zauważyć rybniczian z kryzami (królowały podczas akcji, nawiązywały do epoki elżbietańskiej), którzy z niecierpliwością czekali na godzinę 18:00. Wówczas mury biblioteki wypełniły się mieszkańcami. Witani w Kryzarni, odbierali karty do bibliotecznej gry „Kod Szekspira”, tym samym rozpoczynając zdobywanie punktów uprawniających do amnestii i losowania nagród.

Przybyli mogli przysiąc w holu biblioteki i w „Oberży pod podwiązką” poczęstować się angielską herbatą i ciastkami oraz posłuchać koncertu muzyki dawnej na harfę i obój w wykonaniu Sabiny Klyty-Szubert (obój) i Marty Glenszczyk (harfa). W tle wydarzeń uczestnicy gry realizowali kolejne zadania, jednym z nich była deklamacja słynnej kwestii Hamleta „Być albo nie być?” (w pelerynie), czy odegranie znanej scenki w Bawialni Szekspirowskiej. Rozwiązanie zadań uprawniało do skorzystania z amnestii, a także dawało szansę na wylosowanie nagrody. Odbyły się trzy losowania nagród, które cieszyły się dużym zainteresowaniem.

W klimat epoki wprowadziła gości grupa teatralna „Nieposkromieni” z Gimnazjum nr 3 w Rybniku, która profesjonalnie przygotowała spektakl pt. „Kłopot z tragediami” i tym samym zapełniła salę wykładową biblioteki. Po godzinie przyszedł czas na spotkanie z publicystą, dziennikarzem „Gazety Wyborczej” – Wojciechem Orlińskim. Temat spotkania „Seks i przemoc, czyli o Szekspirze” przyciągnął wielu czytelników. Z prelekcji można było dowiedzieć się, że Szekspir był twórcą, który dobrze rozpoznał prawa rynku komercyjnego, gdyż seks i przemoc od zawsze „się sprzedają” (autorom już wtedy zależało na frekwencji i zarabianiu). Podczas spotkania red. Orliński zinterpretował sonet 135 Szekspira. Okazał się on utworem z licznymi podtekstami erotycznymi, bawiącym wieloznacznością słów. Dziennikarz

„Być, albo nie być” – deklamacja kwestii Hamleta

mówił też o kłopotach z tłumaczeniami (różnice w przekładach Słomczyńskiego i Barańczaka).

Po spotkaniu z Wojciechem Orlińskim przyszedł czas na zderzenie się z ojczystym językiem Williama Szekspira. Szkoła Języków Obcych Britannia z Rybnika przygotowała prezentację multimedialną, z której przybyli mogli wiele dowiedzieć się o życiu Szekspira. Znakomitym dopełnieniem prezentacji było przeczytanie fragmentu dramatu Szekspira przez native speaker'a – rodowitego Irlandczyka Marka Hendersona. Ostatnim punktem programu Nocy Bibliotek była projekcja filmowa.

Oddział dla Dzieci i Młodzieży przygotował sporo atrakcji dla najmłodszych. Jedną z nich było poznanie tajemnic teatru elżbietańskiego. Mali czytelnicy tworzyli także rysunki tematycznie związane z akcją i brali udział w zabawach ruchowych. Z kolei w Bawialni Szekspirowskiej na deskach sceny uczestnicy zabawy stawali się aktorami i odgrywali scenki ze sztuk Szekspira. Niektórzy z nich deklamowali z pamięci duże fragmenty. Scenki okazały się świetną zabawą zarówno dla aktorów, jak i publiczności. W bawialni można było pokolorować gigantyczne szkice związane z twórczością poety czy ułożyć szekspirowską kostkę Rubika. Hitem okazały się „dymki”, które należało wypełnić w kontekście znanej szekspirowskiej sceny. Podczas Nocy Bibliotek trwał

także Kiermasz u Kupca weneckiego, gdzie można było nabyć książkę za złotówkę.

– „Dzisiejsza Noc Bibliotek bardzo mi się podoba. Jest dobrze zorganizowana i przemyślana. Nawet w czasie przerw między wydarzeniami, nie można się nudzić. Zabawy i różne gry edukacyjne tworzą spójną całość i świetnie łączą się z dzisiejszym tematem, którym jest oczywiście Szekspir” – mówi jedna z najwytrwalszych uczestniczek akcji, licealistka Zespołu Szkół Urszulańskich. – „Jest to inicjatywa na pewno niełatwa, ale która przyciąga ludzi, jest to coś zupełnie innego. Można dowiedzieć się wielu rzeczy o danym twórcy i spojrzeć na bibliotekę z nieco innej strony” – dodaje.

Opinia zadowolonej czytelniczki, fanki Szekspira oddaje w pełni nastrój, w jakim czytelniczki żegnali mury biblioteki. Szekspirowska noc okazała się strzałem w dziesiątkę – pokazała jak wielu mieszkańców Rybnika ceni czy wręcz uwielbia Szekspira. Akcja dowiodła także, jak wiele rodzin, dla których biblioteka jest ważnym punktem na mapie miasta, z dużym dystansem do siebie, potrafi świetnie się bawić, niezależnie od wieku, płci czy stopnia znajomości literatury.

Koncert muzyki dawnej

Warto nadmienić, że tuż po 4 czerwca zostały ogłoszone wyniki konkursu na najlepszy mem Nocy Bibliotek. Nagrodę zdobyła seria memów reprezentująca naszą bibliotekę, której autorką jest Danuta Daszczyk, z czego bardzo się cieszymy.

KAROLINA DOLIBA

PiMBP w Rybniku

Źródła do badań – małe ojczyzny niezwykłych ludzi

W ramach V Salonu Bibliotek, podczas XXV Targów Książki Historycznej w Warszawie, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich organizuje w dn. 25 listopada 2016 r. w Arkadach Kubickiego na Zamku Królewskim (Sala Kinowa, godz. 12-13.45) seminarium pt. „Historia w bibliotece: gromadzenie źródeł do badań, miejsce spotkań niezwykłych ludzi”, odbywające się w ramach cyklu „Czytanie łączy pokolenia”. Celem seminarium jest pokazanie przykładów dokumentowania i popularyzacji tematyki historycznej w środowiskach małych, średnich i dużych bibliotek. Tematem wiodącym będzie bibliografia regionalna tworzona przez biblioteki oraz inne formy (tradycyjne i cyfrowe) gromadzenia i udostępniania źródeł do badań historii regionu. Biblioteki ratują od zapomnienia świadectwa przeszłości poprzez tworzenie archiwów tradycji lokalnej, działalność wydawniczą, wystawy, akcje zbierania pamiątek, współpracę z organizacjami pozarządowymi pielęgnującymi pamięć o doniosłych wydarzeniach w regionie, tradycjach i osobowościach, a także poprzez organizację spotkań z „żywą historią”, czyli ze świadkami wydarzeń historycznych.

Udział w seminarium jest bezpłatny. Informacje szczegółowe i program seminarium dostępne na www.sbp.pl/targi/tkh

Przedsięwzięcie dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

**NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA**

Mediateka XXI wieku, czyli Tyska Książnica w nowym miejscu

Na 60. urodziny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tychach bibliotekarze i czytelnicy otrzymali niezwykły prezent – Mediatekę.

Nowy budynek biblioteki mieści się przy Al. Pilsudskiego 16 i zajmuje ponad 2700 m². Jeszcze do niedawna stały tu ruiny niedokończonej budowy szkół municypalnych a obecnie to przeszklony, nowoczesny budynek, w którym znalazła swoją siedzibę Biblioteka Główna MBP Tychy.

Na terenie obiektu mieści się wypożyczalnia dla dorosłych, czytelnia naukowa z czytelnią prasy, czytelnia multimedialna, dział dziecięcy z bajkoteką, dział muzyczny i książki mówionej, sale konferencyjne i pomieszczenia biurowe. Wejście do Mediateki to ogromny i przestronny hol nadający nowoczesny design.

Biblioteka Główna MBP w Tychach proponuje swym użytkownikom i czytelnikom bogate zbiory liczące ponad 95 tys. wol., szeroki wybór prasy codziennej, czasopism i roczników oprawnych. W dziale muzycznym i książki mówionej zdecydowaną większość stanowią audiobooki i zbiory muzyczne. Dział został wyposażony w wysokiej klasy sprzęt do odsłuchu muzyki i TV do oglądania koncertów.

W czytelni multimedialnej stoi 12 komputerów z dostępem do internetu, ponadto mieści się tam TV do indywidualnych zajęć oraz bogaty wybór gier planszowych i strategicznych. Jako nową ofertę dla swych czytelników proponujemy bezpłatnie

seanse filmowe dla dorosłych użytkowników w ramach Sztuki X Muzy i stale obleganą Bajkotekę dla najmłodszych. Dział dziecięcy wprowadza teraz swoje zbiory do „Dzieciopaca”, katalogu dla dzieci, w którym w bajkowy sposób można przeglądać nasze zbiory.

Biblioteka Główna zaprasza również na darmowe kursy komputerowe dla seniorów, które odbywają się dwa razy w tygodniu w kilku grupach w specjalnie przygotowanej sali z 12 stanowiskami komputerowymi. W całej Mediatece znajduje się kilka ogromnych TV, profesjonalne rzutniki z ekranami przeznaczone do projekcji filmowych oraz bardzo dobrej jakości nagłośnienie. W oknach są automatyczne żaluzje a pomieszczenia są klimatyzowane.

Ciekawą propozycją, która znalazła wielu chętnych było „Czytanie na tartanie”, pomysł był bardzo prosty, zakupiliśmy kilkanaście leżaków i na terenie wokół Mediateki czytelnicy (leżąc wygodnie na leżakach) mogli czytać na świeżym powietrzu.

Wszystko to sprawia, że odwiedza nas coraz więcej mieszkańców i czytelników. Aby zaspokoić różnorakie potrzeby użytkowników biblioteka organizuje cykliczne spotkania cieszące się dużym zainteresowaniem. Spotkania „Do biblioteki po zdrowie” zawsze prowadzone są przez znanego specjalistę z zakresu medycyny, a spotkania z cy-

a to tylko niektóre działania. Obecnie zakończyła się akcja „Kasztan na wagę złota”, czyli wielka zbiórka kasztanów i żołądździ, które zbierane były w bibliotece, a następnie przekazane zaprzyjaźnionemu nadleśnictwu. Kasztany i żołądździe będą wykorzystane jako karma dla zwierząt leśnych w zimie. W akcji uczestniczyli i mali i duzi czytelnicy.

Obecnie trwają prace nad wdrożeniem radiowego systemu zabezpieczającego RFID, książkoma-tu, selfchecków i wrzutni co umożliwi samoobsługę w wypożyczaniu i zwrot zbiorów do biblioteki przez całą dobę. Zapraszamy.

klu „Świat na wyciągnięcie ręki” relacjonowane są przez miłośników podróży. Ponadto sukcesywnie odbywają się zajęcia: dla dzieci młodszych i ich rodziców w Klubie Motyli Książkowych, z muzyką – dla seniorów w Dyskusyjnym Klubie Książki.

ANNA KRAWCZYK

p.o. dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tychach

WW – wiadomości, wydarzenia

Pierwszy Zjazd Bibliotekarzy Liderów Akcji Noc Bibliotek

W Bibliotece Narodowej odbył się pierwszy Zjazd Bibliotekarzy – Liderów Akcji Noc Bibliotek. Do grona liderów można zaliczyć biblioteki, które w ramach Nocy zorganizowały wydarzenia z wielkim rozmachem i przyciągnęły tłumy czytelników.

Podczas otwarcia Zjazdu bibliotekarze mogli obejrzeć filmy podsumowujące dwie edycje akcji. Następnie głos zabrala Alicja Pacewicz z Centrum Edukacji Obywatelskiej, która poprowadziła część wstępną w formie pytań i odpowiedzi z wykorzystaniem metod aktywizujących.

Temat „CzyTanie wzbogaca – promuj czytelnictwo niewielkim kosztem” zaprezentowała Barbara Maria Morawiec z Lustra Biblioteki. Uczestnicy Zjazdu wysłuchali kilku pomysłów na zorganizowanie ciekawych wydarzeń podczas akcji Noc Bibliotek i nie tylko. Wystąpienie było połączone z konkursem. Referat Dariusza Śmiechowskiego dotyczył aranżacji przestrzeni w bibliotece na co dzień i podczas Nocy Bibliotek.

Dalsza część programu obfitowała w wystąpienia bibliotekarzy, którzy prezentowali 5-minutowe praktyki i efekty nocnych spotkań z czytelnikami. Przykładów dobrych praktyk czytelniczych było naprawdę wiele. Na Zjazd zaproszono ponad 50 bibliotek z całej Polski. Byli obecni m.in. przedstawiciele bibliotek z: Gdańska, Chrzanowa, Łodzi, Warszawy, Żor, Skierniewic, Włodawy, Wejherowa, Poznań, Piaseczna, Ostrołęki, Świebodzic, Sępólna Krajewskiego, Włocławka, Międzyrzecza, Ciechanowa, Rybnika...

W drugiej części spotkania odbyły się praktyczne warsztaty, obejmujące następujące zagadnienia:

- Biblioteka jak archiwum lokalnej pamięci,
- Kuchnia trenera w bibliotece, czyli jak poprowadzić ciekawe zajęcia z grupą czytelników,
- Jak zmobilizować do czytania, czyli aplikacje mobilne i grywalizacja w bibliotece.

Kolejna Noc Bibliotek odbędzie się w nocy z 3/4 czerwca 2017 r.

(inf. na podstawie Lustra Biblioteki)

PATRONAT MEDIALNY „PORADNIKA BIBLIOTEKARZA”

Międzynarodowa konferencja naukowa „Osoby z niepełnosprawnością w bibliotece, inkluzja w świecie informacji i kultury – teoria i praktyka”, Zielona Góra 8-9.11.2016

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C. Norwida w Zielonej Górze zorganizowała w dniach 8-9 listopada br. Międzynarodową Konferencję Naukową pt. „Osoby z niepełnosprawnością w bibliotece, inkluzja w świecie informacji i kultury – teoria i praktyka”.

Współczesna biblioteka z przypisywanymi jej funkcjami: edukacyjną, kulturową, integracyjną – jest instytucją szczególnie predystynowaną do zapewnienia osobom z niepełnosprawnością szerokiego, wolnego od barier mentalnych i fizycznych, uczestniczenia w świecie informacji i kultury.

Zgodnie z wytycznymi IFLA, gotowość bibliotek do wypełniania tej roli rozpatrywana jest w kilku aspektach: lokal i jego otoczenie, specyfika materiałów czytelnicy (*alternative/accessible formats, adapter literature, special-format*) specyfika zakresu treściowego, kolekcji, zasady kompleksowej informacji o zbiorach, specyfika technologii wspomagających (*adaptive technology, assistive technology*), dostępność stron internetowych bibliotek, specyfika usług bibliotecznych (zasady udostępniania, informowania), formy i zasady pracy z niepełnosprawnym użytkownikiem, przygotowanie i kompetencje bibliotekarzy w zakresie obsługi użytkowników z niepełnosprawnością.

Co współczesna bibliologia i informatologia wie na temat obsługi biblioteczno-informa-

cyjnej osób z niepełnosprawnością? Jak radzą sobie polskie i zagraniczne biblioteki z wypełnianiem zaleceń Konwencji ONZ i IFLA? Co należy objąć bibliologiczną, informatologiczną, pedagogiczną refleksją badawczą, a co praktyką biblioteczną, aby inkluzja społeczna osób z niepełnosprawnością była nie tylko ideą, ale również rzeczywistością?

Podczas Konferencji szukano odpowiedzi na powyższe pytania.

Dyskusja prowadzona była wokół następujących zagadnień:

- Osoby z niepełnosprawnością, osoby w niekorzystnej sytuacji, osoby niesprawne czytelnicy, osoby z trudnościami w odczytywaniu druku – jako użytkownicy systemu biblioteczno-informacyjnego.
- Materiały biblioteczne (forma, treść i technologie wspomagające – a dostęp do informacji).
- Oferta usług i praca z użytkownikiem z niepełnosprawnością – od obsługi bibliotecznej osób z niepełnosprawnością, animacji kulturalnej – do biblioterapii.
- Biblioteczne przestrzenie realne i wirtualne – lokal i jego otoczenie, strony internetowe biblioteki a niepełnosprawność.

Konferencji towarzyszyły warsztaty dla bibliotekarzy-praktyków oraz wystawa alternatywnych materiałów bibliotecznych i technologii wspomagających.

Pisane czasem sprawdza się

Pisałem w felietonie z 2014 r.: „...Czy nie dałoby się w okolicach zaduszek, na terenie dawnego miejsca pracy, czyli w jakimś obszerniejszym pokoju bibliotecznym, zorganizować wieczoru wspomnień związanych z naszymi Zaenymi Zmarłymi? Bez sztucznych kwiatów, bez lampionów o przedłużonym terminie palenia się, za to przy kilku stolikach, wygodnych siedziskach, może przy kawie, a nawet ciastkach...”.

Niestety zdarzyło się, że musiałem uczestniczyć w tak określonym spotkaniu. Niestety – ponieważ nie wspominaliśmy dawno zmarłych bibliotekarzy, kierowników, dyrektorów czy szeregowych pracowników filii, o których na co dzień już nie pamiętamy, smutek odejścia dawno przerodził się w melancholię przemijania i wietrzejący sentyment – ale mówimy o bibliotekarce, która jeszcze przed kilkoma miesiącami była wśród nas. Jeszcze tuż przed śmiercią organizowała spotkanie autorskie, przygotowywała istniejącą od 10 lat teatryk dla małych dzieci. Okazało się, że była tuż przed formalną emeryturą, ale jej uroda i elegancja sprawiała, że wydawało się, iż nastąpił jakiś poważny lapsus metrykalny.

Filia, którą kierowała wraz z koleżanką, mieści się na peryferiach Wrocławia, w osiedlu pełnym zieleń, w starym, dziewiętnastowiecznym budynku, w pomieszczeniu zachowała się dawna boazeria, piękny kominek i niewielki balkonik. „Biblioteka bajkowa” przedsięwzięcie dla małych dzieci miało więc bajkową scenerię. A dwie bibliotekarki zwykły nazywać się „jesienne”, od nazwy ulicy, przy której mieściła się filia im. Pionierów Wrocławia.

Od pogrzebu w kwietniu minęło kilka letnich miesięcy i tuż na początku jesieni otrzymaliśmy zaproszenie na wieczór, który jeden z postów na blogu bibliotekarskim nazwał „Wiersze i pamięć”. I było dokładnie tak jak w przytoczonym opisie hipotetycznych zaduszek: były stoliki, ciasteczka, kawa lub herbata, kieliszek czerwonego wina. Trojka aktorów współpracująca przez lata z biblioteką przedstawiła montaż poetycki, czytano znane i lubiane wiersze poetów, wśród nich przemycano też kilka utworów Bibliotekarki.

A później było to co najważniejsze – czytelnicy i znajomi, a także współpracownicy i aktorzy opowiadali o swoich kontaktach z Joasią Jesienną, wspominali drobne incydenty, powiedzonka, mówili o tym jak budowana była wyjątkowa atmosfera biblioteki, którą niektórzy porównywali do przyjaznego domu. Nie brakowało elementów humorystycznych. Sędziwa czytelniczka opowiadała, że kiedy zjawiała się po raz pierwszy w bibliotece poprosiła o polecenie jej dużej liczby książek. Romansów, obyczajowych – upewniała się Joasia. Nie, dużo kryminalów, w których żona zabija męża! – dysponuje czytelniczka. Zebrani wybuchają śmiechem, a jakiś męski głos pyta: A pani mąż jeszcze żyje?

My, rzadziej widujący się z Joasią ze zdumieniem dowiadywaliśmy się o jej talentach literackich, które uwidaczniały się w scenariuszach bajek. Słuchaliśmy o jej wielkim optymizmie (mimo problemów zdrowotnych w rodzinie), o tym, że popierała wszystkie przedsięwzięcia swoich czytelników, które pozornie wydawały się niemożliwe do realizacji. O jej taktice i nienatrzynych metodach uczenia codziennej kultury bycia.

To poetyckie spotkanie w niewielkiej osiedlowej filii uświadamiało nam czym była dawniej i czym może być jeszcze dzisiaj biblioteka. Tak, przede wszystkim książki, nawet w nowoczesnej otulinie (elektroniczny katalog, czytnik kodów przy wypożyczeniu), ale sprawny i empatyczny bibliotekarz będący łącznikiem między literaturą a odbiorcą jest nie do zastąpienia. Wydaje się, że zwłaszcza we współczesnym bibliotekarstwie, w którym wypożyczalnia podobna jest do stanowiska w sklepie samoobsługowym bibliotekarzem może być praktycznie każdy. Oczywiście nie powstrzyma likwidacji niewielkich filii, zwłaszcza w dużych miastach i scalaniu ich w nowoczesne mołochy do czytania książek i surfowania w internecie. Ale w miasteczkach, niewielkich filiach wiejskich? Tam ciągle bardzo potrzebne są Joasie jesienne, bibliotekarki skromne, czytane, bezinteresowne, życzliwe, taktowne.

Na pewno jest ich wiele. Niekoniecznie musimy je pokazywać w telewizjach śniadaniowych. Lepiej drogą propagandy szeptanej polecić placówkę takiej bibliotekarki znajomemu czy znajomej. Miejmy ja dla siebie. Czy rozsądne jest bowiem wszystkim ogłaszać w jakiej części lasu rosną prawdziwki?

Emeryk

M A T E R I A Ł Y M E T O D Y C Z N E

W poszukiwaniu mądrości życia podróż do Krainy Bajkozofii

Program warsztatów dla młodzieży z elementami biblioterapii

1. Wprowadzenie do programu

Program został już zrealizowany i wyróżniony Bonem Kultury Województwa Małopolskiego w roku 2015/2016. Zajęcia dla dwóch grup wiekowych (klas V-VI oraz młodzieży gimnazjalnej) odbywały się w gościnnych progach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Możliwość „przepracowania” programu z wieloma grupami młodych odbiorców pozwoliła na udoskonalanie go jeszcze w trakcie trwania warsztatów. Autentyczne zainteresowanie uczniów i ich aktywny udział w zajęciach były dla autorki największą nagrodą i stały się impulsem do tworzenia kolejnych projektów. W przekonaniu piszącej te słowa realizacja przygotowanych scenariuszy winna charakteryzować się dużą elastycznością. Czasami, w trakcie prowadzenia zajęć wylania się nowy problem nurtujący grupę, pojawiają się pytania wymagające szerszego wyjaśnienia. Szybka reakcja prowadzącego, przygotowanego na taką ewentualność, zapewni najlepsze efekty terapeutyczne i wychowawcze.

Bajki i powiastki filozoficzne zaczerpnięte z mitologii, historii antycznej, mądrości Wschodu (buddyzmu, zen, sufizmu), teksty chrześcijańskie, chasydzkie, chińskie, hinduskie, opowieści różnych kultur i narodów stanowią ponadczasowy kapitał ludzkości. Historie te są zazwyczaj znacznie starsze niż nauki, które je interpretują i opisują

pod względem literaturoznawczym, psychologicznym, pedagogicznym czy socjologicznym. Bajki „mądrościowe” pokazują współistnienie dobra i zła, akcentują konieczność pielęgnowania zasad etycznych, demonstrują, jak osiągnąć porozumienie z samym sobą i innymi ludźmi oraz harmonię z otaczającą przyrodą. Zadają też pytania, na które nie zawsze można znaleźć jednoznaczne odpowiedzi. Zawierają wskazówki – drogowskazy, które pomagają w dokonywaniu wyborów, w zrozumieniu siebie i innych, odkrywaniu kim jesteśmy i kim możemy się stać. Subtelna mądrość bajek filozoficznych nie narzuca jednej „właściwej” drogi, pokazuje raczej różne możliwości podejmowania decyzji. Ich moral nie jest ustalony raz na zawsze, lecz zależny od refleksji czytelnika. Z tej przyczyny teksty te stanowią doskonale narzędzie do rozmowy podczas zajęć lekcyjnych, warsztatów terapeutycznych, wymiany poglądów w dyskusjach o etyce i wartościach człowieka. Dostosowując rozważania o naturze świata i sensie życia do poziomu i możliwości percepcyjnych młodych czytelników, możemy z powodzeniem posłużyć się tymi utworami w realizacji szkolnych programów nauczania i projektów pozaszkolnych.

2. Założenia programu

Przeznaczenie

Program został napisany dla uczniów klas V-VI szkół podstawowych oraz dla młodzieży gimnazjalnej mieszczącej się w normie intelektualnej, może być realizowany z zespołem klasowym lub dowolną grupą liczącą do 25 uczestników.

Czas trwania

Program zaplanowano na 10 spotkań. Czas realizacji jednego scenariusza jest ruchomy od 60 do 90 minut.

Częstotliwość spotkań

Zajęcia winny odbywać się nie rzadziej niż raz w miesiącu aby uczestnicy pamiętali treści poprzednich spotkań i można było dokonywać utrwalania efektów.

Miejsce spotkań

Biblioteka, sala lekcyjna, świetlica szkolna.

Struktura zajęć

Warsztaty mają charakter jednolity, rozpoczynają je ćwiczenia integracyjne, w części zasadniczej wykorzystano teksty bajek i powiastek filozoficznych oraz poradniki dla młodzieży, zaś na zakończenie osoba prowadząca warsztaty poleca „inspirujące i pasjonujące książki” do samodzielnej lektury.

3. Cele programu

- kształcenie kluczowych umiejętności i kompetencji w zakresie odbioru wypowiedzi, analizy i interpretacji tekstów kultury oraz wykorzystanie zawartych w nich informacji;
- przygotowanie do rozpoznawania podstawowych wartości i dokonywania właściwej ich hierarchizacji;
- kształtowanie tożsamości pluralistycznej – postawy szacunku wobec wartości innych krajów, regionów i kultur;
- kształtowanie refleksyjnej postawy wobec człowieka, jego natury, powinności moralnych oraz różnych sytuacji życiowych;
- pokazanie edukacyjnych i terapeutycznych wartości bajek i przypowieści filozoficznych;
- zachęcanie uczniów do poszukiwania własnych pasji i zainteresowań literackich;
- integracja zespołu klasowego;
- prowokowanie do własnych przemyśleń i dzielenia się swoimi spostrzeżeniami z innymi uczniami.

4. Treści

Program składa się z 10 scenariuszy:

- Scenariusz 1: Zapraszamy do Krainy Bajkozofii.
- Scenariusz 2: Czytać, czy nie czytać? Oto jest pytanie...

- Scenariusz 3: Siła słów. Czy jesteś Szklanym Człowiekiem?
- Scenariusz 4: Trzy sita Sokratesa.
- Scenariusz 5: Dobre strony nieszczęścia i złe strony szczęścia.
- Scenariusz 6: Jeżozwierz. O trudnej sztuce bliskości z drugim człowiekiem.
- Scenariusz 7: Uchwycić żywioł. O tym jak znalezienie pasji zmienia wszystko.
- Scenariusz 8: Nauki perskiego Mędrca. O odwadze szukania własnej drogi.
- Scenariusz 9: Czy muszę to mieć? O potrzebie posiadania – bajka żydowska.
- Scenariusz 10: Nie rozdajemy tutaj owoców, tylko nasiona.

Z powodu ograniczeń miejsca autorka wybrała 5 scenariuszy, których fragmenty w postaci opisu przebiegu spotkania zostały opublikowane poniżej. Pozostałe scenariusze pojawią się w kolejnych numerach „Biblioteki w Szkole” oraz „Biblioterapeucie. Biuletynie Informacyjnym Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego”.

5. Procedury osiągnięcia celów

Metody:

- praca z tekstem oraz z alternatywnymi materiałami czytelnictwymi,
- głośne czytanie,
- rozmowa kierowana,
- dyskusja i debata,
- burza mózgów,
- metoda „Sześciu kapeluszy myślowych” Edwar-da de Bono,
- ćwiczenia integracyjne,
- prace plastyczne,
- drama,
- gry i zabawy dydaktyczne.

Formy:

- indywidualne, zbiorowe, zespołowe.

Środki i materiały:

- kartonowa plansza z napisem: „Kraina Bajkozofii”,
- oś czasu,
- mapa geograficzna świata,
- kapelusze w sześciu kolorach do przeprowadzenia zajęć „Metodą sześciu kapeluszy myślowych” Edwarda de Bono,
- teksty bajek filozoficznych i poradników dla młodzieży, książki do prezentacji,

- papier, kolorowe kartki, arkusze brystolu,
- trzy sita opatrzone napisami: sito prawdy, sito dobra, sito pożyteczności,
- markery, pisaki, kredki, farby.

6. Literatura przedmiotu

Bucay Jorge, *Pozwól że ci opowiem... Bajki, które nauczyły mnie jak żyć*, Poznań 2013.

Chrzęstek Krzysztof, *Uśmiech słońca. Książka dla ciebie i przyjaciół*, Poznań 2014.

Chybicka Aneta, Puchalska Malwina, *Rozwojownik. Inspirujący poradnik rozwoju osobistego i szczęścia*, Sopot 2016.

Co czytali sobie, kiedy byli mali, z Jerzym Bralczykiem, Bohdanem Butenką, Wandą Chotomską [in.] rozm. E. Świerżewska i J. Mikołajewski, Warszawa 2014.

De Bono Edward, *Mieć piękny umysł*, Warszawa 2009.

De Bono Edward, *Sześć myślowych kapeluszy*, Gliwice 2008.

De Mello Anthony, *Śpiew ptaka*, tł. H. Pietras, Poznań 2006.

Eichelberger Wojciech, Stanisławska Irena, *Być lekarzem, być pacjentem*, Warszawa 2013.

Ferrero Bruno, *Przypowieści i opowiadania. Dla szkoły i katechezy*, Warszawa 2001.

Kołąkowski Leszek, *Debata filozoficzna Królika z Dutkiem o sprawiedliwości*, Warszawa 2015.

Krupska Beata, *Szklany Człowiek* [w:] B. Krupska, *Bajki*, wyd. 2, Warszawa 2015, s. 91-96.

Maciągowska Agnieszka, *Niekot i inne bajki filozoficzne*, Kraków 2006.

Madonna, *Jabłka Pana Peabody'ego*, Poznań 2003.

Miller Katarzyna, *Cud czytania. Nie ma na świecie lepszych psychologów niż świetni pisarze*, „Zwierciadło” 2012, nr 8, s. 20-21.

Pawlikowska Beata, *W dżungli miłości*, Michałow-Grabina 2008.

Pawlikowska Beata, *W dżungli samotności*, Warszawa 2011.

Pawlikowska Beata, *W dżungli życia*, Wyd. 3 napisane na nowo, Warszawa 2013.

Piquemal Michel, *Bajki filozoficzne. Jak żyć na Ziemi?*, tł. M. Braunstein, Warszawa 2015.

Piquemal Michel, *Bajki filozoficzne. Jak żyć razem?*, tł. M. Krasicki, M. Braunstein, Warszawa 2012.

Piquemal Michel, *Bajki filozoficzne*, tł. H. Sobieraj, Warszawa 2004.

Powers William, *Wyłoguj się do życia*, Warszawa 2014.

Robinson Ken, *Uchwycić żywioł. O tym jak znalezienie pasji zmienia wszystko*, Kraków 2012.

Silf Margaret, *W poszukiwaniu mądrości życia. 100 opowiadań z całego świata*, tł. J. Grzegorzczak, Warszawa 2005.

Wiloson Pip, Long Ian, *Big Book of Blob Trees*, USA Speechmark Publishing 2009.

7. Przewidywane osiągnięcia

Uczestnicy:

- poznają bajki filozoficzne pochodzące z różnych kultur jako źródła uniwersalnych praw moralnych;
- będą rozumieć pojęcia: bajka, baśń i powiastka filozoficzna;
- wskażą na mapie kontynentów miejsca skąd pochodzą dane bajki filozoficzne (Persja, Chiny, Indie, Arabia, Izrael) oraz na „osi czasu” okres, w którym powstały;
- dokonają refleksji nad wartościami etycznymi, takimi jak: sprawiedliwość, prawda, szacunek, mądrość, dobroć, altruizm, tolerancja i in.;
- rozwiną pasję i zainteresowania literackie;
- będą rozumieć różne funkcje literatury;
- zintegrują się z grupą;
- będą twórczo podchodzili do rozwiązywania problemów.

8. Ewaluacja

- formatywna – po każdym spotkaniu, obserwacja poszczególnych uczestników i utrwalanie celów;
- sumatywna – na zakończenie całego programu.

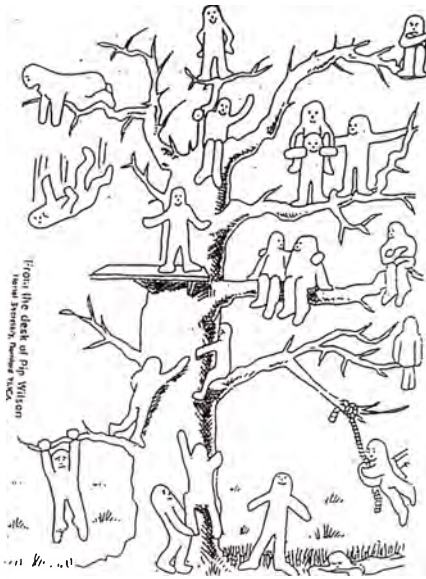
Scenariusz 1

Temat: ZAPRASZAMY DO KRAINY BAJKOZOFII

Przebieg spotkania:

Część wstępna

- Przywitanie uczestników warsztatów i omówienie całego programu: „W poszukiwaniu mądrości życia podróż do Krainy Bajkozofii”.

- Rozdanie każdemu z uczniów powielonych kart z „drzewem” Pipa Wilsona (P. Wilson, I. Long, *Big Book of Blob Trees*, USA Speechmark Publishing 2009, s. 13). Zadaniem uczestników jest „odnalezienie siebie na drzewie”, biorąc pod uwagę cechy osobowości, zachowania, preferencje itd.
- Przed dokonaniem wyboru warto zachęcić uczestników, aby bacznie przyjrzeni się każdej postaci i zwrócili uwagę na szczegóły: np. czy dana postać jest uśmiechnięta czy smutna (optymista, pesymista), stoi lub siedzi, ma założone lub otwarte szeroko ręce (introwertyzm, ekstrawertyzm), w którym miejscu drzewa się znajduje (na samym szczycie, w centrum zainteresowania lub np. pod drzewem na początku swojej drogi), czy jest samotna czy z innymi (osoba towarzyska, samotnik), czy komuś pomaga (empatyczna) lub pozwala sobie pomóc (nie wstydzi się przyjmując pomocy), stoi pewnie na platformie lub wybrała miejsce na bocznej gałęzi (zdystansowana w stosunku do innych, obserwuje z boku co dzieje się na drzewie), dźwiga na swych barkach inną postać (słabszą? niepełnosprawną?) lub radośnie kołysze się na linie itd.
- Uczestnicy w krótkich wypowiedziach przedstawiają się wskazując siebie na drzewie.
- Prowadzący zadaje pytania: czy jutro wybrali byście tę samą postać? Co wpływa na Wasz wybór? Czy najważniejsze jest szybkie osiągnięcie szczytu, czy bardziej istotna jest sama droga? Co nas może inspirować do osiągnięcia celu?

Część właściwa

- Prowadzący zapisuje na tablicy „BAJKOZOFIA” i zadaje pytanie: jakie słowa „ukryły się” w tym pojęciu?
- Nauczyciel w widocznym miejscu zawiesza trzy plansze, na każdej z nich znajduje się jedno pojęcie:
 - 1) filozofia,
 - 2) filozof,
 - 3) bajka filozoficzna.
- Prowadzący czyta głośno część *Wprowadzenia* do pierwszego tomu *Bajek filozoficznych* M. Piquemala (Warszawa 2004, s. 3) rozpoczynając od zdania: „Odkryłem bajki w wieku siedmiu lat i od tej pory towarzyszą mi one nieustannie [...]”.
- A czy wy wiecie kto to jest filozof? Posłuchajcie, ciekawe czy zgodzicie się z tym opisem? „Kiedy sędzia wymierza sprawiedliwość, filozof zadaje sobie pytanie, czym jest sprawiedliwość. Kiedy zegarmistrz naprawia zegar, filozof próbuje zrozumieć, czym jest czas. Kiedy lekarz leczy chorych, filozof pyta sam siebie, coż to takiego ciało i jaka relacja łączy je z duszą” (S. Boizard, *Filozofowie dla dzieci*, tł. T. Skowroński, Warszawa 2011, s. 4).
- Nauczyciel dzieli uczestników na 3 grupy. Każdy zespół podchodzi do wylosowanej planszy i próbuje stworzyć definicję: filozofii, filozofa, bajki filozoficznej. Uczniowie posiłkują się usłyszanymi tekstami, mają również do dyspozycji słowniki i encyklopedie, w których znajdą wymienione pojęcia.
- Grupy stosując metodę „burzy mózgów” zapisują najważniejsze informacje na przygotowanych kartach, a następnie wybierają lidera, który prezentuje pracę zespołu. Dyskusja.

Część podsumowująca

- Prowadzący podsumowuje warsztaty, zwracając uwagę na etymologię słowa filozofia (*philos* – miłośnik, *sophia* – mądrość), podkreśla, że filozofa cechuje wytrwałe dążenie do poznania sensu, ciekawość świata, zadawanie sobie i innym pytań: Jaki jest sens życia? Dlaczego świat istnieje? Czym jest dobro, a czym zło? Zaznacza, że bajki filozoficzne nie są zamknięte wyraźnym poučeniem, przeciwnie, mają formę „otwartą” składającą do własnych, pogłębionych przemyśleń, a ich istotną cechą jest alegoryczność. W bajkach filozoficznych występują najczęściej ludzie, przy czym charakterystyczna wydaje się postać mędrca, szanowanego starca, myśliciela, którego postępowanie i wypowiedzi składają do refleksji. Umiejscawia to bajki filozoficzne

wśród utworów wyraźnie odnoszących się do aksjologii, poszukiwania wartości moralnych, estetycznych, poznawczych i religijnych.

- Zachęcenie do przeczytania inspirujących i pasjonujących książek: S. Boizard, *Filozofowie dla dzieci*, tł. T. Skowroński, Warszawa 2011; M. Piquemal, *Bajki filozoficzne*, tł. H. Sobieraj, Warszawa 2004; M. Silf, *W poszukiwaniu mądrości życia. 100 opowiadań z całego świata*, tł. J. Grzegorzczak, Warszawa 2005.
- Pożegnanie uczestników i zaproszenie na kolejne spotkanie.

Scenariusz 2

**Temat: CZYTAĆ, CZY NIE CZYTAĆ?
OTO JEST PYTANIE...**

Przebieg spotkania:

Część wstępna

- Prowadzący odczytuje głośno fragment felietonu K. Miller, *Cud czytania*, „Zwierciadło 2012, nr 8, s. 20):

„W szkole czytaliśmy wszyscy... Zwłaszcza Ci, którzy się chcieli uczyć... Kiedy się kogoś poznało pierwszym pytaniem było: „co czytasz?”. U mnie w domu było sporo książek i ja byłam już nieźle odczytana [...]. Kiedyś czytałam, by żyć. Wydawało mi się też, że żyję po to by czytać. Że nie ma nic ważniejszego, istotniejszego, niż spotkanie z wytworami ducha i umysłu ludzkiego w tej najszlachetniejszej formie. Dziś im bardziej żyję, tym mam mniej czasu na czytanie, ale to właśnie **dzięki temu niegdysiejszemu Wielkiemu Czytaniu, umiem teraz żyć!**”.

Część właściwa

- Rozmowa kierowana na temat wartości czytania: Dlaczego warto czytać? Co daje nam kontakt z książką? Czy pamiętacie swoje ulubione książki z dzieciństwa? A po jakie książki sięgacie teraz? Czy i w jaki sposób literatura może wpływać na nasze życie? (pomagać w rozwiązywaniu problemów, demonstrować sposoby radzenia sobie z nimi, zachęcać do własnej aktywności, dawać wzorce postępowania, pokazywać skutki nieodpowiednich wyborów).
- Prowadzący zapisuje na tablicy lub kartonowej planszy pytanie: Jak czytać i rozumieć bajki filozoficzne?
- Dzieli uczestników na 2 grupy. Pierwsza z nich otrzymuje fragment *Wprowadzenia* do pierwsze-

go tomu *Bajek filozoficznych* (s. 4), w którym M. Piquemal przekonuje, że prezentowane utwory są przede wszystkim „do czytania dla czystej przyjemności, w celu smakowania mądrości, humoru i wzruszenia”, dopiero kolejne czytanie pozwoli skupić się na zawartej „głębszej treści”, na przemyśleniu jej i dokonaniu próby odpowiedzi na postawione pytania. Druga grupa pracuje z tekstem A. de Mello, *Śpiew ptaka* (s. 9), w którym autor zamieścił instrukcję czytania bajek „mądrościowych”. Pisał: „Są to trzy sposoby:

1. Przeczytać bajkę raz jeden i przejść do następnej (służy rozrywce).
 2. Przeczytać bajkę dwa razy, pomyśleć nad nią i zastosować do własnego życia (służy edukacji i wychowaniu).
 3. Przeczytać bajkę jeszcze raz, po refleksji nad nią wyciszyć się i pozwolić, by ukazała swoje głębokie wewnętrzne znaczenie”. „Taką bajkę można nieść w sobie przez cały dzień i pozwolić, by wypełniła nas swoją treścią i melodią”.
- Grupy na podstawie przeczytanych tekstów tworzą „Instrukcję czytania bajek filozoficznych”.

Część podsumowująca

- Na zakończenie spotkania przedstawiciele grup odczytują gotowe „Instrukcje”, zaś prowadzący podsumowuje spotkanie.
- Zachęcenie do przeczytania inspirujących i pasjonujących książek: *Co czytali sobie, kiedy byli mali*, z Jerzym Bralczykiem, Bohdanem Butenką, Wandą Chotomską [in.] rozm. E. Świerżewska i J. Mikołajewski, Warszawa 2014; A. De Mello, *Śpiew ptaka*, tł. H. Pietras, Poznań 2006; A. Maciągowska, *Niekot i inne bajki filozoficzne*, Kraków 2006; K. Robinson, *Uchwycić żywioł. O tym jak znalezienie pasji zmienia wszystko*, Kraków 2012.

Scenariusz 3

**Temat: SIŁA SŁÓW. CZY JESTEŚ
SZKLANYM CZŁOWIEKIEM?**

Przebieg spotkania:

Część wstępna

- Prowadzący prezentuje planszę z cytatem z książki W. Eichelbergera i I. Stanisławskiej, *Być lekarzem, być pacjentem. Rozmowy o psychologii relacji*, Warszawa 2013, s. 5.

„Jest taki rodzaj leku, który podaje się przez ucho: to dobre słowo”

Scenariusz 4

Temat: TRZY SITA SOKRATESA

- W rozmowie kierowanej nauczyciel uświadamia uczniom, że słowa, te wypowiediane i te zapisane mogą wspierać, dodawać sił i wiary w możliwość przezwyciężenia trudności, wzmocnić, „podnosić na duchu”, działać niczym „balsam”, ale potrafią też ranić, być powodem doznawania przykrości i smutku. To od nas zależy w jaki sposób ich użyjemy...

Część właściwa

- Prowadzący odczytuje głośno opowiadanie *Szklany Człowiek* Beaty Krupskiej [w:] B. Krupska, *Bajki*, wyd. 2, Warszawa 2015, s. 91-96.
- Rozmowa kierowana na temat zaprezentowanego tekstu.
Beata Krupska w opowiadaniu *Szklany Człowiek* ukazała kruchość wrażliwej jednostki, człowieka, w którego ktoś rzucił „złym słowem” niczym kamieniem twardym i ciężkim, w wyniku czego zaatakowany „rozpadł się na drobne kawałki szkła...”.
- Prowadzący zapisuje na tablicy lub bristolu apel autorki opowiadania:
„Nigdy nie mówcie nikomu nic złego, nie wiecie przecież kto z nas jest Szklanym Człowiekiem...”
- Kontynuując tę myśl, nauczyciel uświadamia, że każda jednostka niczym „Szklany Człowiek” może doznać w swoim życiu podobnego doświadczenia. Nigdy nie wiadomo, które słowo spowoduje, że ktoś poczuje się zraniony np. plotką na swój temat. Ale jeśli już zdarzy nam się „rozpaść na drobne kawałki szkła”, to zawsze można je „pozbiierać” i „poskładać” na nowo. Powstanie z nich „Człowiek – witraż”, „Człowiek – mozaika”... Życie każdego z nas składa się właśnie z takich kawałków doświadczeń (tych lepszych i tych gorszych), które nas kształtują i dają doświadczenie.
- Uczniowie wykonują dowolną techniką pracę plastyczną: „Ja jako witraż, ja jako mozaika...”.

Część podsumowująca

- Prezentacja i omówienie prac plastycznych.
- Podsumowanie spotkania i zachęcenie do przeczytania inspirujących i pasjonujących książek: J. Bucay, *Pozwól że ci opowiem... Bajki, które nauczyły mnie jak żyć*, Poznań 2013; K. Chrząstek, *Uśmiech słońca. Książka dla ciebie i przyjaciół*, Poznań 2014; B. Krupska, *Bajki*, wyd. 2, Warszawa 2015; B. Pawlikowska, *W dżungli życia*, Wyd. 3 napisane na nowo, Warszawa 2013 lub inne książki z tej serii.

Przebieg spotkania:

Część wstępna

- Uczestnicy rozpoczynają spotkanie od zabawy w „głuchy telefon”. Celem zabawy jest uświadczenie, że informacja szeptana po cichu, do ucha, często zmienia swoją treść...
- Prowadzący dzieli uczestników na 4 grupy, każda z nich otrzymuje powielony tekst wiersza Jana Brzechwy *Ptasie plotki* [w:] J. Brzechwa, *Ptasie plotki i inne wiersze*, Warszawa 2008. Zadaniem każdego zespołu jest przygotowanie głośnego odczytania wiersza z podziałem na role (prosimy o wykonanie oryginalne, ciekawe, nietypowe, ze swadą, z elementami dramy).
- Prezentację wiersza nagradzamy brawami.

Część właściwa

- Prowadzący odczytuje głośno apolog *Trzy sity* z książki M. Piquemala *Bajki filozoficzne* (s. 5), którego autorstwo przypisuje się Sokratesowi (V-IV w. p.n.e.).
Treść bajki, pomimo upływu lat, wydaje się wciąż bardzo aktualna: do filozofa Sokratesa przychodzi człowiek, który chce się z nim podzielić sensacyjną wiadomością na temat jego przyjaciela. Sokrates nie jest jednak jej ciekaw i chce raczej wiedzieć, czy gość przesiał zasłyszane informacje przez 3 sity: sito prawdy, sito pożyteczności i sito dobra. Filozof stawia pytania: „Czy sprawdziłeś, że to, co masz mi do powiedzenia, jest doskonale zgodne z prawdą?”, „Czy to, co pragniesz mi wyjawić, jest pożyteczne?” i wreszcie „Czy to, co tak bardzo chcesz mi powiedzieć, jest przynajmniej jakąś dobrą wiadomością?”.
- Rozmowa kierowana z uczestnikami: dlaczego Sokrates nie chciał wysłuchać swojego rozmówcy? Co mu poradził?
„W takim razie nie mówmy o tym wcale! [...] Wolę nic o tym nie wiedzieć. A i tobie radzę, abyś o tym zapomniał!”
Bajka doskonale obrazuje mechanizm działania plotki i uczy odpowiedzialności za wypowiediane słowa i przekazywane informacje. Dzisiaj, wiadomości rozechodzą się w szybkim tempie dzięki wszelkiego rodzaju komunikatorom, czy jednak wszystkie są prawdziwe? Jakie ryzyko pociąga za sobą przytaczanie zasłyszanych opinii i plotek?
- Prowadzący dzieli uczestników na 3 grupy, każda z nich otrzymuje sito z naklejoną nazwą (sito

prawdy, sito dobra, sito użyteczności) oraz po kilka identycznych wiadomości powielonych z gazet i czasopism, a także wydrukowane informacje z sieci (najlepiej bieżące). Zadaniem każdego zespołu jest „przesłanie informacji” przez swoje sito... Jeżeli np. informacja nie zostaje uznana przez członków grupy za użyteczną pozostaje na sicie... Podczas tego zadania uczestnicy dyskutują, spierają i przekonują do własnych racji.

- Prowadzący porównuje wyniki ćwiczenia każdej grupy, zwraca uwagę na informacje, które przez każdy zespół zostały uznane za dobre, prawdziwe i użyteczne.

Ćwiczenie alternatywne lub do wykonania na kolejnym spotkaniu:

- prowadzący nawiązuje do książki Madonny *Jabłko Pana Peabody'ego* (Poznań 2003). Opowiada lub czyta fragment dotyczący głównego bohatera, nauczyciela historii, który zostaje posądzony przez jednego z uczniów o imieniu Tommy, że kradnie jabłko. Plotka „roznosi się” po całym miasteczku Happyville. Kiedy okazuje się, że podejrzenie jest nieprawdziwe, Pan Peabody postanawia chłopca i jego kolegów czegoś nauczyć...
- Prowadzący przerywa czytanie po zdaniu: „**Nieważne, jak to wyglądało. Ważna jest prawda**” (s. 20) i prosi uczestników by narysowali lub namalowali dowolną techniką jak wygląda plotka. Kiedy prace są już gotowe, nauczyciel wydaje polecenie podarcia prac z plotkami i rozrzużenia ich po sali... Następnie, prosi uczniów, aby pozbierali rozrzucone przez siebie fragmenty. Część uczniów będzie zapewne protestowała, że zadania tego nie da się wykonać... (podobnie, jak nie możliwe jest całkowite zdementowanie przekazanej plotki).
- Prowadzący czyta kolejny fragment książki Madonny, w którym Pan Peabody poleca Tommy'emu przyniesienie na boisko szkolne poduszki i wypuszczenie z niej wszystkich piórek (s. 27). Cyt.: „Każde piórko to jeden mieszkaniec Happyville. Do każdego mieszkańca dotarła plotka, że jestem złodziejem. – Jeszcze tylko jedna mała rzecz... pozbieraj z powrotem wszystkie piórka...”
- Na zakończenie prowadzący czyta ostatni fragment książki Madonny (s. 28): „Zapadła długa cisza, a do Tommy'ego powoli docierało co Pan Peabody miał na myśli... – Obawiam się – powiedział w końcu – że czeka

mnie bardzo wiele pracy. – Co prawda, to prawda – zgodził się Pan Peabody. **Następnym razem nie śpiesz się tak z oceną innych ludzi. I pamiętaj, jaką siłę mają słowa [...]**”.

Część podsumowująca

- Podsumowanie spotkania i zachęcenie do przeczytania inspirujących i pasjonujących książek: E. Barańska, *Kamila*, Warszawa 2006; Madonna, *Jabłko Pana Peabody'ego*, tł. J. Łoziński, Poznań 2003; M. Piquemal, *Bajki filozoficzne*, tł. H. Sobieraj, Warszawa 2004; W. Powers, *Wyłoguj się do życia*, Warszawa 2014.

Scenariusz 5

Temat: DOBRE STRONY NIESZCZĘŚCIA I ZŁE STRONY SZCZĘŚCIA

Przebieg spotkania:

Część wstępna

- Prowadzący zaprasza uczestników do zabawy zatytułowanej „Kłócie w bucie”. Każdy uczeń otrzymuje kamień i cukierek. Kamień należy włożyć do buta i umiejscowić pod stopą, cukierek wyjąć z opakowania i włożyć do buzi. Następnie, prosimy uczestników by przespacerowali się po sali. Nauczyciel zadaje pytanie: Co czujecie? Najczęściej, słyszy w odpowiedzi, że kamień uciska, jest niewygodnie, że powoduje dyskomfort i ból... Bardzo rzadko zdarza się, aby któryś z uczniów zwrócił uwagę na fakt, że jednocześnie czuje słodycz cukierka...
- Prowadzący komentuje ćwiczenie: każdego dnia spotykają nas dobre i te mniej przyjemne sytuacje, najczęściej mamy tendencję, by koncentrować się na tym, co nas uciska... Trzeba świadomie przykładać swoje „osobiste szkło powiększające” do wszystkich pozytywnych wydarzeń...

Część właściwa

- Nauczyciel czyta głośno wywodzącą się z tradycji chińskiej bajkę filozoficzną: *Dobre strony nieszczęścia i złe strony szczęścia* (M. Piquemal, *Bajki filozoficzne. Jak żyć razem?*, tł. M. Braunstein, M. Krasicki, Warszawa 2012, s. 25).
- Rozmowa kierowana. Mijający czas przynosi nieustanne zmiany... Nieszczęście może stać się z czasem źródłem szczęścia, dlatego nie warto „zamartwiać się” z jakiegoś powodu, bo najczęściej za pewien czas przyczyna zmartwienia

znika... Z drugiej strony, to co uznajemy za wielkie szczęście może stać się dla nas początkiem nieprzyjemnych wydarzeń. Czy już wam się to zdarzyło? Czy przeżyliście już kiedyś podobne odwrócenie sytuacji?

- Prowadzący prezentuje książkę *Mieć piękny umysł* Edwarda de Bono (Warszawa 2010) i odczytuje fragment rozdziału zatytułowanego *Myślenie równoległe*, s. 93-94.
- Uczestnicy otrzymują „Kapelusze myślowe” w sześciu kolorach, prowadzący objaśnia ich przeznaczenie: Idea sześciu kapeluszy pozwala na twórcze podejście do rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji. Wskazuje sześć różnych stron, z których można dany problem postrzegać. Uczy konstruktywnego myślenia, argumentowania, ćwiczy kreatywność, pozwala poznać stanowiska innych uczestników spotkania.
- Co oznaczają poszczególne kolory kapeluszy? (oprac. na podstawie E. De Bono, *Sześć myślowych kapeluszy*, Gliwice 2008).
- **Żółty kapelusz** – jest znakiem optymizmu, nadziei i pozytywnego myślenia. Myślenie w żółtym kapeluszu jest konstruktywne; bada i analizuje wartości i korzyści, a następnie stara się znaleźć dla nich logiczne poparcie. Żółty kapelusz działa w sukces i powodzenie. Wiąże się z operatywnością; dostrzega perspektywy, nowe horyzonty i poszukuje możliwości działania, jego celem jest efektywność. Obejmuje całe pozytywne spektrum sięgające od logiki i praktyki, aż do marzeń, wizji i nadziei.
- **Czarny kapelusz** – symbolizuje pesymizm, kładzie nacisk na negatywne aspekty zdarzenia, wyboru, decyzji. Zakładając czarny kapelusz, poddajemy dane zagadnienie krytyce, staramy się zidentyfikować wszystkie niebezpieczeństwa i zagrożenia, ostrzegamy przed możliwościami wszelkiego rodzaju potknięć. Myśliciel w czarnym kapeluszu wskazuje co jest złe, niepoprawne i błędne, co klóci się z doświadczeniem i przyjętą wiedzą, wskazuje usterki i wady w projekcie. Myślenie takie pozwala ocenić pomysł przez pryzmat doświadczeń z przeszłości.
- **Czerwony kapelusz** – reprezentuje emocje, wrażenia, intuicję i irracjonalne aspekty myślenia. Używając czerwonego kapelusza, wyrażamy emocjonalny punkt widzenia, opisujemy emocje, jakie wywołuje w nas dana propozycja. Ten kolor kapelusza uznaje wrażenia i uczucia za ważną część procesu myślenia. W czerwonym kapeluszu myśliciel nigdy nie usprawiedliwia

swoich odczuć, ani nie szuka dla nich logicznego wytłumaczenia. Wyrażenie emocji jest niezwykle ważne, ponieważ mogą one stanowić ukrytą przyczynę sprzeciwiania się lub popierania jakiegoś pomysłu.

- **Biały kapelusz** – wskazuje na neutralność i obiektywizm, chłodną logikę i rzetelność. Jest odpowiedzialny za to, co głównie interesuje nas w chłodnej kalkulacji – dane, fakty, liczby, informacje. Wkładając biały kapelusz, ukierunkowujemy myśli w stronę obiektywnych, pozbawionych domysłów, zmierzonych i zbędnych informacji. Operujemy na konkretnych zestawach danych pochodzących z dokumentów, analiz, statystyk, wyrażonych w liczbach, wykresach i słupkach; korzystamy z przepisów i sprawdzonych regulaminowych procedur.
- **Zielony kapelusz** – oznacza rozwój, nowe pomysły i możliwości. Jego zadaniem jest twórcze myślenie. W zielonym kapeluszu udoskonalamy pomysły, poszukujemy alternatywnych rozwiązań, wychodzimy poza schematy, poza to, co oczywiste i zadowalające. Myśliciele w tym kapeluszu uwielbiają wprowadzać zmiany i poprawki, ich działanie cechuje kreatywność, są autorami prowokacyjnych i szalonych pomysłów, lubią odwracać „kota ogonem”, aby sprawdzić, czy tak nie wygląda lepiej.
- **Niebieski kapelusz** – jest bezstronnym obserwatorem; moderuje pracę zespołu i sprawdza, czy dany proces przebiega prawidłowo. Myśliciel w niebieskim kapeluszu przygląda się dyskusji, kontroluje i analizuje proces myślenia; organizuje strukturę rozmowy i określa zagadnienia, na które ma być ukierunkowane myślenie; mówi na czym należy się skoncentrować, zachęca do wypowiedzi. Jest stróżem przestrzegania zasad, narzuca dyscyplinę oraz łagodzi spory.
- Przy pomocy poznanej metody „Kapeluszy myślowych” uczestnicy podzieleni na 6 grup starają się pokazać w jaki sposób możemy zareagować na spotykające nas w życiu przeszkody, „nieszcześcia”, trudne momenty. Czy w poradeniu sobie z nimi może nas wspomagać literatura? Właściciele zielonych kapeluszy tryskają pomysłami, „czerwoni” kierują się emocjami, „żółci” są optymistami, „czarni” przekonują, że i tak się nie uda odmienić złej passy, „biali” chłodno analizują fakty, „niebiescy” porządkują, starają się być „bezstronnymi obserwatorami” itd.

Część podsumowująca

- Uświadomienie uczestnikom sensowności posługiwania się metodą „Myślenia równoległego”, czyli metaforycznym „zakładaniem” kolejnych kapeluszy, aby móc spojrzeć na problem lub przyrzeć się wydarzeniu z różnych punktów widzenia. Metoda ta, przydatna jest zwłaszcza wtedy, gdy musimy dokonywać ważnych wyborów i podejmować decyzje.
- Zachęcenie do przeczytania inspirujących i pasjonujących książek: E. de Bono, *Mieć piękny umysł*, tł. O. Wojtaszyk, Warszawa 2009; tegoż, *Sześć myślowych kapeluszy*, Gliwice 2008; L. Kolakowski, *Debata filozoficzna Królika z Dutkiem o sprawiedliwości*, Warszawa 2015; M. Piquemal, *Bajki filozoficzne. Jak żyć razem?*, tł. M. Krasicki, M. Braunstein, Warszawa 2012;

tegoż, *Bajki filozoficzne. Jak żyć na Ziemi?*, tł. M. Braunstein, Warszawa 2015.

- Pożegnanie uczestników wraz z podkreśleniem wartości czytania.

Zamiast zakończenia...

Drodzy Czytelnicy! Mam nadzieję, że zaprezentowane w tym artykule propozycje scenariuszy pomogą w przeprowadzeniu ciekawych warsztatów z elementami biblioterapii i staną się zachętą do tworzenia własnych programów. Powodzenia!

dr WANDA MATRAS-MASTALERZ

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
Polskie Towarzystwo Biblioterapeutyczne we Wrocławiu

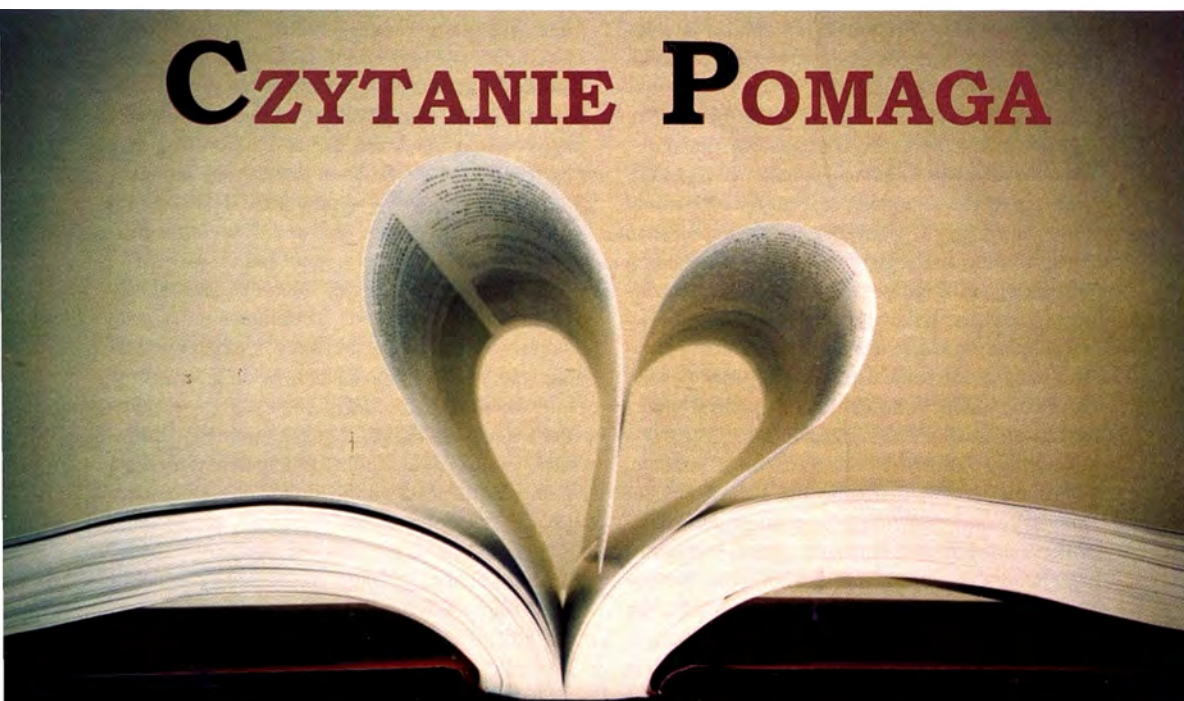
Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” poleca:

Agnieszka Chamera-Nowak, Lidia Ippoldt

Bajka jak lekarstwo

Publikacja omawia problemy bajkoterapii, dostarczając czytelnikom niezbędnej wiedzy nt. roli baśni w życiu dziecka, co baśnie mogą dać współczesnemu dziecku, rodzajów baśni, istoty bajek. Istotną częścią książki są scenariusze zajęć z dziećmi oparte na wiedzy z zakresu bajkoterapii.

CZYTANIE POMAGA

Ogólnopolski Dzień Biblioterapii

Rynek Książki w Polsce 2015

Kompedium wiedzy o rynku wydawniczo-księgarskim:

- analiza zmian, prognozy rozwoju poszczególnych segmentów rynku wydawniczego
 - prezentacje największych firm z branży (charakterystyka firm, informacje o obrotach, sprzedaży książek itd.)
 - liczne tabele i zestawienia, m.in. z wynikami badań czytelnictwa, danymi na temat wielkości produkcji wydawniczej, informacjami o nakładach książek
- przegląd najważniejszych wydarzeń jakie zaszły na rynku wydawniczo-księgarskim w okresie 2014-połowa 2015 roku
- informacje o najważniejszych polskich targach książki oraz o instytucjach i organizacjach działających na rynku książki
- kilkaset biogramów osób kształtujących polski rynek wydawniczy

Wydawnictwa 80 zł • Dystrybucja 40 zł • Poligrafia i Papier 50 zł
Targi, instytucje, media 40 zł • Who is who 50 zł

www.rynek-ksiazki.pl

Seria wydawnicza „Literatura dla dzieci i młodzieży. Studia”

Zapraszamy do sklepu (<http://www.sbp.pl/sklep>)

